

A Helyi Akciócsoport neve

OROSHÁZA FEJLŐDÉSÉÉRT HELYI KÖZÖSSÉG

HELYI KÖZÖSSÉGI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2014-2020

Tartalom

Vezetői összefoglaló	4
1. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata	5
2. A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása	8
3. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése	11
3.1 Helyzetfeltárás	11
3.1.1. Térszerkezet specifikumai	11
Környezeti adottságok	13
Kulturális erőforrások:	14
Közzolgáltatások	18
A társadalom állapota	21
A gazdaság helyzete	23
3.2 A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások	29
3.3 SWOT	32
3.4 Fejlesztési szükségletek azonosítása	33
4. A stratégia jövőképe	35
5. A stratégia célhierarchiája	36
Célok indoklása:	37
6. Cselekvési terv	38
6.1 A beavatkozási területek/műveletek leírása	40
1. Multifunkciós sport- és ifjúsági rekreációs központ kialakítása és fejlesztése	40
2. Közösségi tér fejlesztés	42
3. Innovációs alprogram	43
6.2 Együttműködések	48
6.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei	48
6.4 Kommunikációs terv	52
6.5 Monitoring és értékelési terv	53
6.6. Horizontális célok	54
6.6.1 Esélyegyenlőség	54
6.6.2 Fenntarthatóság	55
6.7. A HKFS innovatív elemeinek bemutatása	56
A HKFS teljes költségvetése	58

Vezetői összefoglaló

Ebben a fejezetben foglalják össze a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia tartalmát (pl. mely szükségletekre reagál, mik a céljai, milyen fő elvek mentén történik a kiválasztás¹, mik a fejlesztendő fő területek és az elvárt eredmények) és a HACS-ok szerepét (feladatai, működésének módja) olyan közérthető és lényegre törő módon, hogy az alkalmas legyen a helyi közösség tájékoztatására.

Az Orosháza Fejlődéséért Helyi Közösség a működésének szervezése, a fejlesztési stratégia elkészítése során versenyt futott a pályázati határidőkkel. Megalakulása során a helyi közösség mindhárom szektorából bevont partnereket, és az egyesületi működés mellett döntött, amelynek hosszadalmas bírósági bejegyzési folyamata 2017 őszén a végére ért (új alapszabály, új tagság, új elnökség stb).

A megalakulást követően a stratégia készítésére kellett fókuszálni. A rendelkezésre álló szekunder adatok (kiemelten az Integrált Településfejlesztési Stratégiára, és a TEIR adatokra) alapján elkészült a város elemzése, helyzetének a bemutatása, az erősségek- gyengeségek összeállítása után az erősségekre építő offenzív stratégia mellett határoztuk meg céljainkat, intézkedéseinket. Az elkészült javaslathalmaz társadalmi vitára került, a nyilvános képviselőtestületi ülés, a fórumok, a projektadatlapok beküldése során csiszolódott „végső” formájára a HKFS- a monitoring folyamatok során folyamatosan nyomon követjük aktualitását.

A benyújtott pályázatról támogatói döntést 2017. december 22.-én kaptunk, a támogatási szerződés megkötéséhez a mintákat január közepén kaptuk meg. Ugyanakkor az átdolgozott stratégiát a pályázati felhívás értelmében a döntés kézhezvételét követő két hónap belül le kell adni, így a HKFS- módosításra az egyesület közgyűlésén került sor.

A megfogalmazott intézkedéseket a módosítást követően az összefoglaló táblázat tartalmazza legszemléletesebben.

Intézkedés neve	ERFA/ESZA	tervezett forrás (m Ft)	elnyerhet támogatás (m Ft)	tervezett nyertesek száma			
				civil	közférta	vállalkozó	összes
Működési költségek	ERFA	50	-	1			1
1. Multifunkciós sport- és ifjúsági rekreációs központ kialakítása és fejlesztése	ERFA	140	140		1		1
2. Közösségi tér fejlesztés	ERFA	76,6666 67	10-35	3			3
3. Innovációs alprogram							
Termálvíz innovatív és egészségmegőrző hasznosítása érdekében helyi és országos marketing-tevékenység, a településen elérhető szolgáltatások, látóvalók és rendezvények kihasználtságának és ismertségének növelése érdekében	ESZA	25	25		1		1

¹ Azt a néhány fő alapelvet írja le, amelyet figyelembe vesznek a kiválasztási kritériumok kialakításánál. Például a fejlesztésnek nem lehet negatív hatása a környezetre; a gazdaságfejlesztést támogató projekteknek konkrét gazdasági eredményei vannak (pl. új termék, szolgáltatás, vagy új felvevőpiac).

Intézkedés neve	ERFA/ESZA	tervezett forrás (m Ft)	elnyerhet támogatás (m Ft)	tervezett nyertesek száma			
				civil	közzsféra	vállalkozó	összes
Egészséges (funkcionális, baromfiból készült) élelmiszerekkel és bemutatásukkal kapcsolatos szemléletformáló programok, piackutatások, kutatási, kísérleti, szemléletformáló és pilot projektek indítása	ESZA	20	20	1			1
4. Rendezvények							
Közösségi terek kihasználtságát célzó rendezvények támogatása, elsősorban eszközvásárlás, bérleti díjak, fellépők előadói és tiszteletdíjai és költségei, utazási és utaztatási költségek támogatásával	ESZA	40	0,5	70	10		80
Gasztronómiai és sportolással kapcsolatos rendezvények támogatása során elsősorban eszközvásárlás, bérleti díjak, fellépők előadói és tiszteletdíjai és költségei, utazási és utaztatási költségek támogatásával	ESZA	31,333333	10-20	2			2
Orosháza komplex szociális fejlesztéshez kapcsolódó rendezvények támogatása, a civil önrendelkezés támogatása jegyében, elsősorban eszközvásárlás, bérleti díjak, fellépők előadói és tiszteletdíjai és költségei, utazási és utaztatási költségek támogatásával	ESZA	17	17		1		1
Összesen		400	257,5	77	13	0	90

1. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

Milyen módon biztosított a tervezési folyamat átláthatósága (tájékoztatás) és nyitottsága (bárki csatlakozhat)? Hogyan biztosított a párbeszéd a település szereplőivel (információáramlás)?

Az Orosháza Fejlődéséért Helyi Közösség 2016 májusában alakult meg, a TOP CLLD 7.1.1. pályázati kiírásnak megfelelés érdekében. A Helyi Közösség alakításában a helyi önkormányzat, a helyi önkormányzat intézményei, civil szervezetek és vállalkozások vettek részt.

A helyi közösség egyesületi formában fog működni, az egyesület közgyűlése fog a HKFS-sel kapcsolatos döntéshozatalban részt venni. Az egyesületi tagsága nyitott, olyan formában, hogy annak mindenki a tagja lehet, legalább két tag ajánlása alapján az elnökség fog dönteni a tagfelvételtől.

A HKFS tervezése során is törekedtünk a nyitottságra és átláthatóságra, a HKFS tartalmáról és felépítéséről tájékoztattuk a helyi képviselő testületet és a lakosságot nyílt, helyi TV által közvetített testületi ülésen.

Szakmai fórumsorozatot is tartottunk, melyet a helyi kábel-televízió, a helyi újságban, az önkormányzat honlapján és facebook oldalán is meghirdettünk.

A testületi ülések, a fórumok visszajelzései egyaránt interaktívan zajlottak, az ott elhangzottak felhasználásra és beépítésre kerültek.

A HKFS megvalósítása során is a nyitottságot és az aktív kommunikációt fogjuk alkalmazni, a tagságot mindenki számára elérhetővé tenni, a stratégiát és annak intézkedéseit széles körűen propagáljuk, az elért eredményeiről folyamatosan tájékoztatjuk a lakosságot. Sőt, egyik kiemelt célunk is, hogy helyben látványos és észrevehető, közösségformáló- és dinamizáló szerepet töltsön be a HACCS, illetve annak intézkedései!

A közösség bevonása érdekében végzett tevékenységek bemutatása: Milyen módon és a folyamat mely pontjain történik az érintettek megszólítása és a közös munka? Milyen eszközöket, fórumokat alkalmaznak a bevonásra és a részvétel fenntartására (pl. tervezést koordináló csoport, munkacsoportok, fórumok, fókuszcsoporthok, projektgyűjtő adatlapok, kérdőívek)? Hogyan valósult meg a nehezen elérhető közösségek bevonása a tervezésbe (pl. hátrányos helyzetű csoportok, kevésbé mobil közösségek)? Hogyan valósul meg az ágazatköziség elve?

A stratégia tervezése során számos előkészítő egyeztetést folytattunk le. A stratégia elején helyi fejlesztéssel foglalkozó kulcsszereplőkkel interjúztunk (polgármester, alpolgármester, helyi TDM szervezet stb.), a helyi közösség alakulása során is kitértünk a fejlesztési elképzelések megfogalmazására, gyűjtésére. Széles körben áttekintettük a meghirdetésre került pályázati lehetőségeket is, a HKFS és intézkedéseinek megfelelő pozicionálása érdekében.

A stratégia elkészítése során támaszkodtunk a LEADER helyi akciócsoportok tapasztalataira, az ott felhalmozódott tudást és ötleteket is beépítettük a stratégiánkba.

Az elkészült stratégiai vázlat alapján a képviselő testületet is tájékoztattuk a stratégiáról, illetve fórumokon volt lehetőség észrevételezésekre, kiegészítésekre.

A fórumok szervezése során a hátrányos helyzetű célcsoportokkal foglalkozó szervezetek aktiválásra kiemelt figyelmet fordítottunk, ezen szervezetek képviselőit személyesen is megkerestünk, és tájékoztattunk a fórum lehetőségéről, jelentőségéről. Ennek jele, hogy az egyik kisebbségi önkormányzat a helyi közösség alapító tagja is.

Az ágazatköziség a HKFS alapeleme, a három szféra közösen vett részt a helyi közösség megalakításában, közösen formálja a HKFS-t, és közösen fog dönteni a beérkező pályázatokról – és remélhetőleg közösen profitál az elvégzett munka eredményeiből!

Kik vesznek részt a tervezésben, milyen formában és milyen feladatokat/szerepeket töltenek be a folyamatban? Indokolják az összetételt.

A HKFS tervezése egy szakértői csapatra hárul. A tervezésre a Kertészek Földje Akciócsoport Egyesület lett felkérve, amely LEADER programok tervezésével, megvalósításával foglalkozik 2006 óta. Az egyesület által koordinált tervezésbe alapinformáció-nyújtási, véleményezési és javaslattevő feladattal Orosháza Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési Irodája, Elekes Lajos alpolgármester és a Jövő Építők TDM Közhasznú Egyesület volt bevonva. A Városfejlesztési Irodánál rendelkezésre áll az elmúlt évek minden városfejlesztési elképzelése, a korábbi pályázatok formális és informális eredményeinek, tapasztalatainak az összessége. Ezt a megszerzett tudást remekül egészíti ki a társadalmi megbízatású alpolgármester információi (a baromfi-feldolgozással foglalkozó Merián Foods Kft ügyvezető igazgatója), akinek elsősorban vállalkozási szemlélete, társadalmi kapcsolatrendszere, az abból származó plusz tudott hasznosulni. A Jövő Építők TDM Közhasznú Egyesület is közel fél évtizede aktív szereplője a városnak, egyik fő feladatként a rendezvényszervezésben, a marketingben és a közösségépítésben jeleskedik.

Az ezen az operatív szinten kidolgozott szakmai anyagok jelentek meg az egyeztetéseken, a fórumokon, a visszajelzések és észrevételek alapján formálódott végleges egészszé.

1. *Várhatóan mit eredményezett a közösség részvétele? Milyen megállapításokkal, javaslatokkal járultak hozzá a tervek szerint az érintettek a stratégia kialakításához? Ezek hogyan épültek be a stratégiába?*

A közösségi részvétel a tervezésünk egyik fontos eleme volt. Mindamellet, hogy az elkészült anyagok szakmai kontrollját is ellátta, az intézkedések közötti hangsúly lefektetésében, meghatározásában játszott kiemelkedő szerepet.

A tervezett intézkedések finomításában is hasznos kiegészítéseket kaptunk, melyek a következők:

- specializációt szolgáló ösztöndíj-program kiterjesztése szakmai szakképzésben résztvevők számára
- a tanulás segítése érdekében szakkörök mellett nyári táborok szervezésének a támogatása
- eszközbeszerzések és rendezvényszervezés támogatása önkormányzati intézményrendszer tagjai számára is
- műszaki szemléletformálás beemelése óvodai korban lévő gyermekek számára

A szakmai fórumokon segítséget is kértünk az ESZA intézkedések közötti hangsúlyok meghatározásában, a visszaérkezett válaszok megoszlását a mellékletek tartalmazzák. A válaszadók a 14 tervezett ESZA intézkedés között tetszés szerint oszthattak szét öt pontot. A 31 válaszadók kiemelkedő többséggel a kisebb rendezvények általános jellegű támogatását kérték, a munkakörülmény-javítás és a mobilitási program volt a legjellemzőbb válasz. A visszajelzések alapján a fórumozást megelőzően „tartálékba helyeztük” 26,6 m Ft nagy részét erre az intézkedésre allokáltuk.

Az önkormányzati honlapon elhelyeztük, és a fórumokon is jeleztük, hogy van lehetőség projekt elképzelések beküldésére, összesen 5 adatlap érkezett be, melyeket szintén igyekeztünk beilleszteni a stratégiába:

- ifjúsági klub működtetésébe beillesztésre került helyi- és helytörténeti kiadványok megjelentetése, baba-mama olvasói klubok működtetése
- igény érkezett be sportcélú közösségi terek fejlesztésére, melyek a kulcsprojekt, illetve a 2. intézkedésből valósíthatók meg.

A visszajelzéseknek és a válaszoknak megfelelően pontosítottuk, kiegészítettük a cselekvési terv intézkedéseit, illetve megemeltük a rendezvényekre szánt keretösszeget.

2. A közösség részvételét alátámasztó események (fórumok, műhelymunkák, fogadónapok) listája² (az esemény megnevezése, helyszíne, időpontja, a résztvevők létszáma, eredmény), egyéb dokumentumok rövid összefoglalása (pl. kérdőívek, projekt adatlapok).

Helyi Közösség alapító ülés
személyes egyeztetések
belső egyeztetés
testületi ülés
3 fórum
HK ülés
projekt adatlapok
HK elfogadás
megjelenés: kábelTV, honlap, Oroscafé városi újság

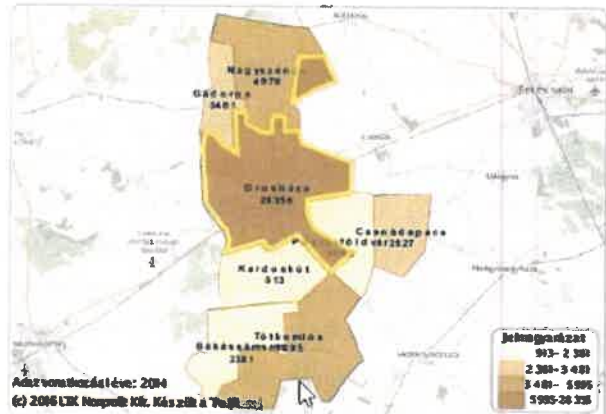
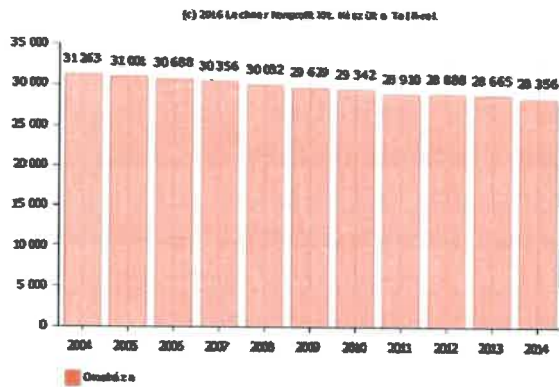
² A HKFS-ben listázott események dokumentumait (meghívó, jelenléti ív, emlékeztető, fotó) és az egyéb dokumentumok (pl. kérdőívek, projekt adatlapok) a helyszínen rendelkezésre kell álljanak.

2. A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

Orosháza az ország dél-keleti részén található, Békés megye egyik ipari központja. Az országos trendeknek megfelelően lakónépessége sajnos folyamatosan csökken.

1. ábra: Orosháza lakónépessége 2004-2014

Lakónépesség száma az év végén (fő)

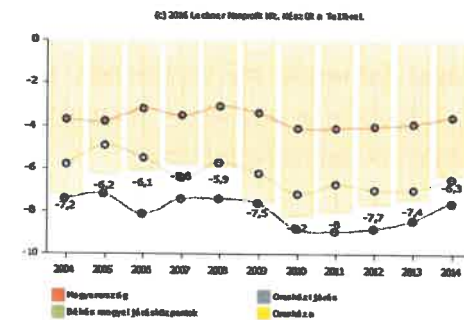

Forrás: teir.hu

A lakónépesség csökkenése sajnos az országos átlagot meghaladó mértékű.

2. ábra Természetes szaporodás, fogyás

Természetes szaporodás, fogyás

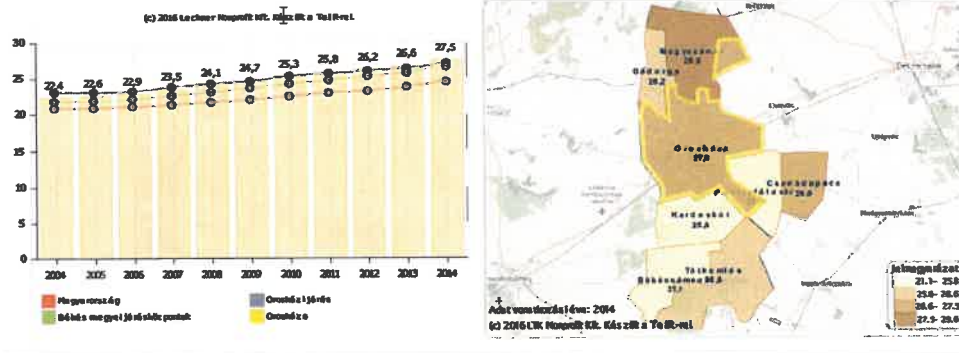
Forrás: teir.hu

A lakónépesség csökkenése együtt jár a lakosság előregedésével is, mint az alábbi ábra is szemlélteti.

3. ábra Állandó népességűen belül a 60-x évesek aránya (%)

Állandó népességűen belül a 60-x évesek aránya (%)

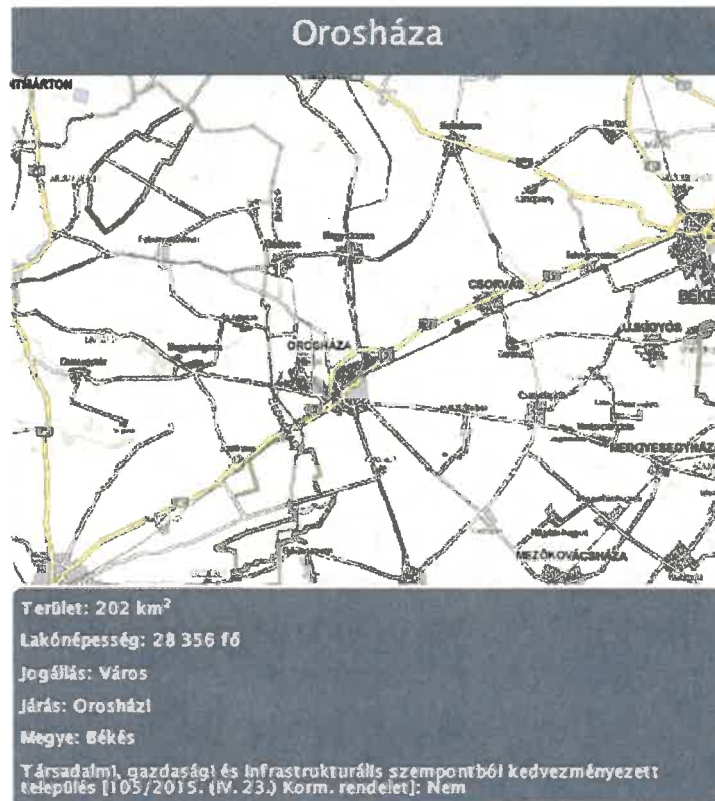
Forrás: teir.hu

Az Orosháza Fejlődéséért Helyi Közösség akcióterülete Orosháza teljes területe, 2014 évi adatok alapján 28 356 fő. Az akcióterület egy koherens egészet alkotva kellő kritikus tömeget biztosít az emberi, pénzügyi és gazdasági erőforrások vonatkozásában egy életképes fejlesztési stratégia megvalósításához, ugyanakkor elég kicsi még ahhoz, hogy lehetővé tegye a helyi interakciókat.

A város, mint teljes akcióterületi lehatárolást indokolja, hogy egy közigazgatási egységet alkot. Jelen stratégia, mint a korábban megvalósult város –és intézményfejlesztési projektek egyaránt a közös célt, a város egységes és kiegyensúlyozott fejlődését szolgálja.

Az akcióterületen rendelkezésre áll a lakosság, az önkormányzati intézményrendszer, a civil szervezetek és a vállalkozások olyan számban és sűrűségben, amely lehetővé teszi a stratégia megvalósítását.

4. ábra Orosháza térképe

Forrás: teir.hu

A város rövid jellemzésére tökéletes az Integrált Városfejlesztési Stratégia összefoglalója:

Orosháza város a Dél-alföldi régióban, Dél-Békés térségében, a régióközpont Szegedtől 60 km-re, Békéscsabától 40 km-re fekvő járásközpont. Az országos viszonylatban is kiváló minőségű földek megművelése, a takarmánytermesztésre épülő állattartás, majd a mezőgazdasági ipar révén megerősödött település a Kiegyezés után a dél-békési térség központjává nőtte ki magát. A múlt század fordulóján vasúti csomóponttá vált, ami tovább erősítette térségi szerepkörét. A városi címet – Szentetornya község hozzácsatolásával – 1946-ban nyerte el. A további fejlődésben meghatározó jelentőségűnek bizonyult a szénhidrogén bányászati kutatás megindulása (1957), amely lehetővé tette a nagy energiaigényű üvegipar megtelepedését (1963). Hasonlóan markáns változást hozott a Gyopárosi szikes tavak és a termálvíz-adottságok bázisán kiépült fürdőturizmus. A mai napig ez a három fő elem: a mezőgazdasági tradíciók, az üveggyárak jelenléte és Gyopárosfürdő alkotja Orosháza külső megítélésének, imázsának alapját.

Az Orosháza Fejlődéséért Helyi Közösség a TOP CLLD megvalósításán túlmenően együttműködési projektekben is részt kíván venni. Mind térségek közötti, mind nemzetközi együttműködési projekteket igyekszik majd generálni, elsősorban a tagok kapcsolatrendszerére építve.

Részt kívánunk venni a Románia és Magyarország között megvalósuló Európai Területi Együttműködési programban, az EU Europe for Citizens Programjában, és törekszünk arra, hogy az EU URBACT programjában is megmérettessük magunkat.

3. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

3.1 Helyzetfeltárás

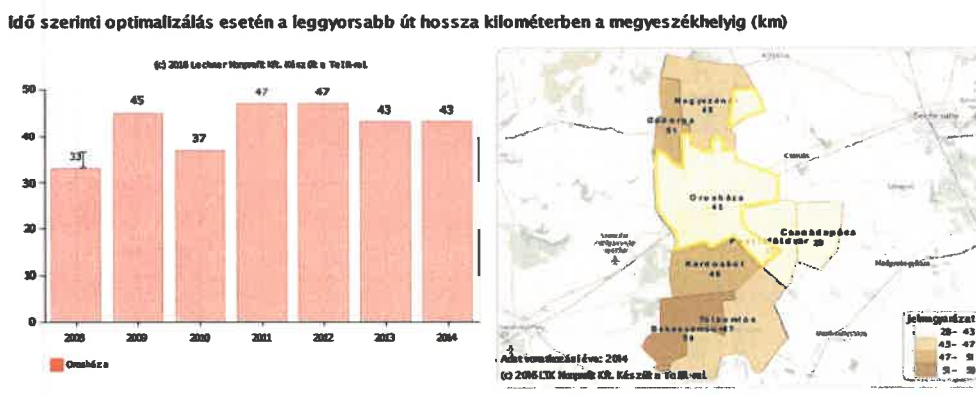
3.1.1. Térszerkezet specifikumai

Az ország funkcionális térképén Orosháza és térsége a határszélen húzódó városgyűrű egyik településcsoportjában, a Békéscsaba körül kialakuló agglomeráción belül található. A megyeszékhely település mellett Orosháza, Békés és Gyula töltenek be térszerkezeti jelentőségű helyet a megyében. Lakossági ellátás szempontjából a kórháznak és a középiskoláknak köszönhetően mind az egészségügyben, mind a közoktatásban túlnő a járáshatáron Orosháza funkcionális központi szerepköre. A város munkaerőpiaci vonzása főként saját térségét fedi le, de Dél-békés nyugati pereme felé is kiterjed, illetve Csongrád megye közel fekvő, intenzív kertészkedést folytató települései (Árpádhalom, Derekegyháza, Fábiánsebestyén, Székkutas) irányába átlépi a megyehatárt, ami a Csongrád és Békés megye települései közötti „híd” szerepre is feljogosítja a várost. Dél-békési középvárosi pozíciója miatt Arad megye irányába is kínálkozik Orosháza számára határon átnyúló kapcsolatépítő lehetőség és szerep, amely azonban még csak kevéssé működik. (Forrás: ITS 12. oldal)

A város közötti szerepe jelentős, érinti a 47-es számú főközlekedési út, illetve vasúti csomóponti szerepet is betölt.

Komoly probléma forrása, hogy a várostól mind a megyeszékhely, mind autópályán keresztül Budapest nehezen elérhető.

5. ábra: Megyeszékhely elérhetősége

Forrás: teir.hu

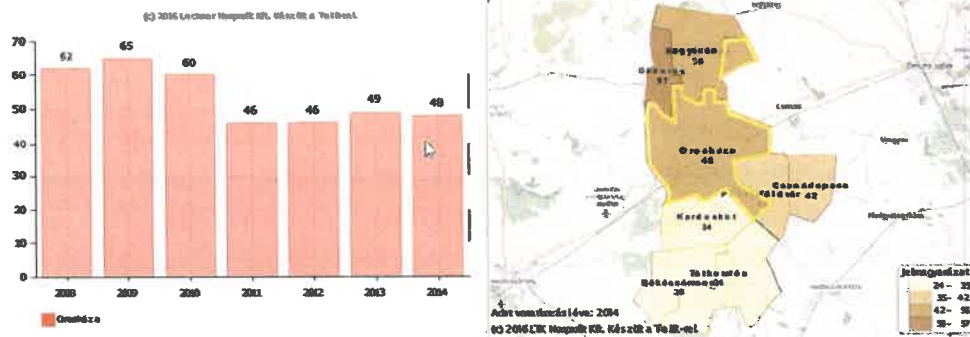
Mint látható, Orosházától 43 km-re található a megyeszékhely. A 47-es főút nemrég lezárt rekonstrukciója javított a közúti közlekedés biztonságán és a menetidő csökkenését is eredményezte.

A térség és a város egyik nagy problémája, hogy autópályán keresztül Budapest irányából nem megközelíthető, a meglévő közúti kapcsolat (Orosháza-Szentes) műszaki állapota leromlott.

A város a Szeged-Békéscsaba (135.sz vonal), illetve a Battonya-Mezőhegyes-Szarvas-Mezőtúr (125. vonal), és az Orosháza- Szentes (147.sz vonal) vasúti pályák metszéspontjában található, a 2014-2020 közötti időszakban tervbe van véve a Szeged- Békéscsaba vonal villamosítása. Ezzel lehetővé válhat Budapest-Orosháza közvetlen, átszállás nélküli járatok szervezése, amely a turisztikai potenciál kihasználását erősítheti.

6. ábra: Autópálya elérhetősége

Idő szerinti optimalizálás esetén a leggyorsabb út hossza kilométerben autópálya csomópontig (km)

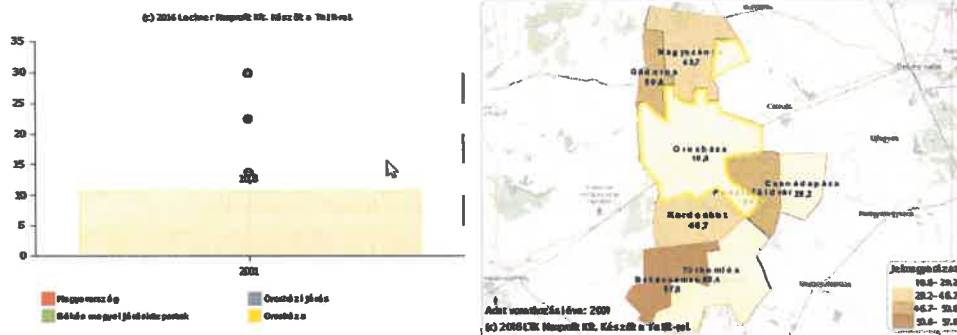

Forrás: teir.hu

A város térségi szerepkört, illetve ipari központi szerepet tölt be, melyet az ingázók statisztikai is alátámasztanak. Jól látszódik, hogy az orosháziaknál az átlag alatti az eljárók (ingázók) száma, míg a környező településeknél ez az arány lényegesen magasabb. Érdekes és elgondolkodtató ugyanakkor, hogy a 2001 évi 10%-ról 2011-re 15%-ra növekedett az orosházi ingázók aránya!

7. ábra Naponta ingázó foglalkoztatottak aránya (%) 2001

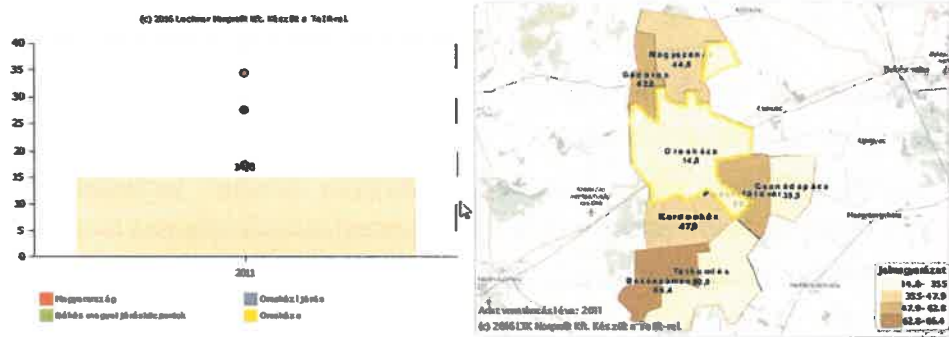
Naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya (%) – Népszámlálás 2001

Forrás: teir.hu

8. ábra Naponta ingázó foglalkoztatottak aránya (%) 2011

Naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya (%) – Népszámlálás 2011

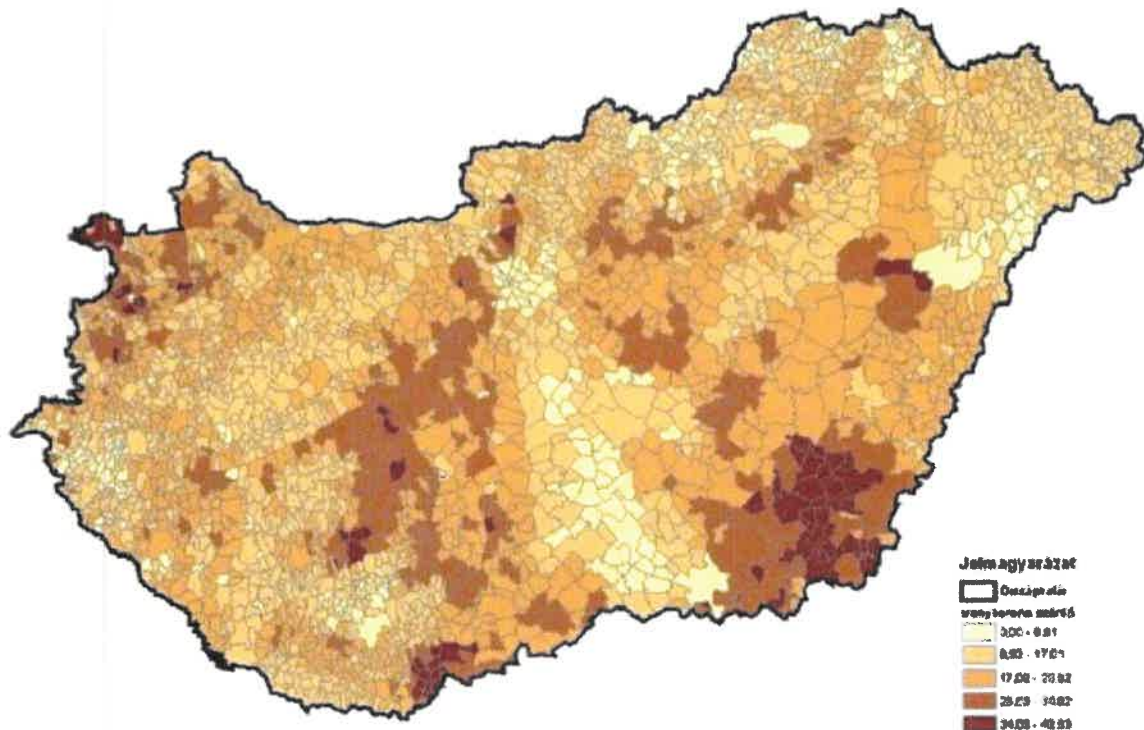
Forrás: teir.hu

Környezeti adottságok

Orosháza mezőgazdasági adottságai kiválóak, a magas aranykorona értékű földeken mind a szántóföldi gazdálkodás, mind a kertészeti tevékenység jelentősnek mondható.

9. ábra Szántóterületek aranykorona értéke

Szántóterületek aranykorona értéke

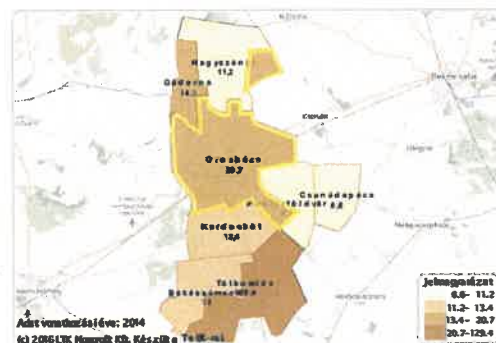
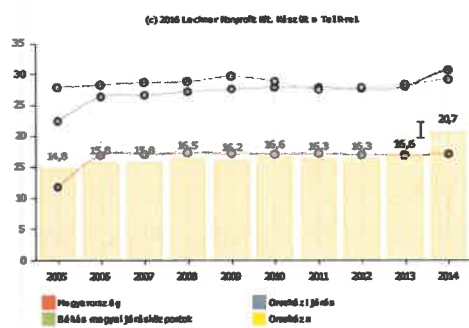
Forrás: VP 36. oldal

A város kiemelkedő környezet értéke Gyopárosfürdő, felismerve a víz jótékony hatását a felszíni tó mellett már 1869-ben megkezdtek a fürdő kialakítását. A folyamatos fejlesztések révén mára gyógystrand-, élményfürdőként is funkcionál.

A környezet részét képező épített környezetével kapcsolatosan érdemes kiemelni, hogy az egy lakosra jutó zöldfelület nagysága 2014 évtől meghaladja az országos átlagot!

10. ábra Egy lakosra jutó zöldterület nagysága

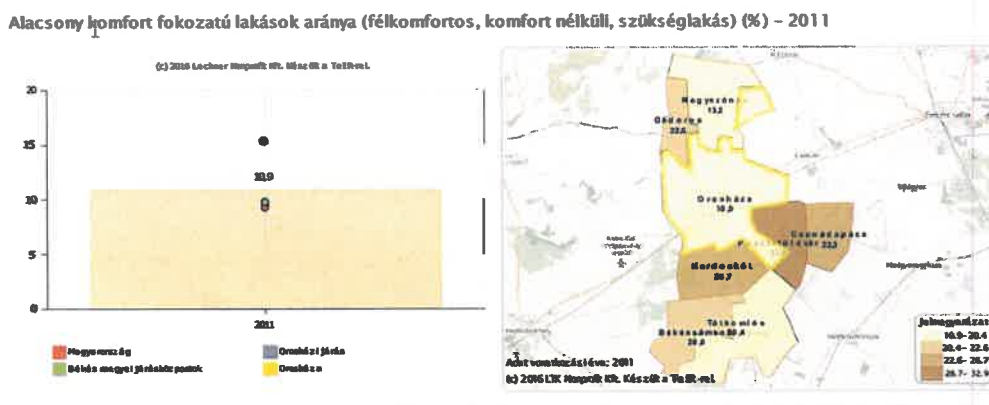
Egy lakosra jutó zöldterület nagysága (m²)

Forrás: teir.hu

A lakásállománynál sajnálatos ugyanakkor, hogy az alacsony komfort fokozatú lakások aránya országos és megyei átlagot erősen meghaladó, bár legalább csökkenő tendenciát mutat (2001-ben még 23,2% volt!!)

11. ábra Alacsony komfort fokozatú lakások aránya 2011

Forrás: teir.hu

Önálló vonzerővel rendelkezik Orosháza történelmi városmagja, mely az evangélikus egyház által emelt műemléki épületegyüttes körül kijelölt műemléki környezetet, valamint helyi védett főjegyzői ház, polgárházak egész sorát vonultatja fel az elmúlt években megújult városi főtér körül. Különálló műemlék a Tájház (Dózsa György utca 74., Darvas József Emlékház), a Zombai utcai magtár (9. szám alatt), a Gémes-palota (Dózsa György utca 22.)

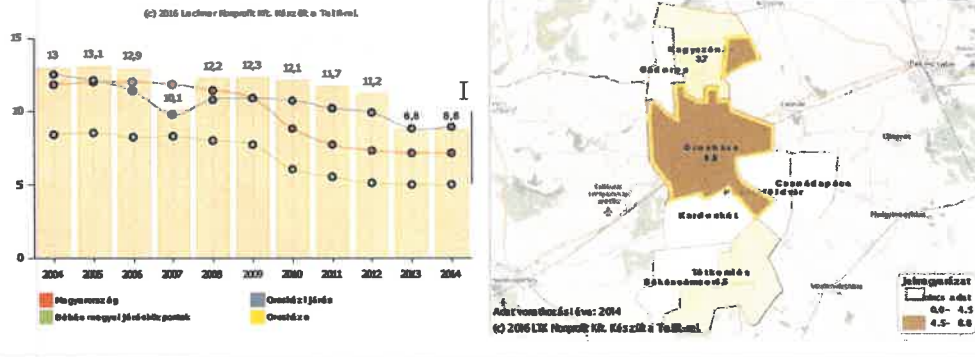
Kulturális erőforrások: (pl. hagyományok, kulturális örökség, humán erőforrás, tudás, kulturális intézmény- és szervezetrendszer, kulturális programok);

Orosháza a kulturális nevelés széles spektrumát biztosítja lakosai, és mint látni fogjuk, a környező települések lakosai számára.

A településen 2014 évben 76 bölcsődei férőhelyet tartottak fent, melyek kihasználtsága megfelelő (közel 100%-os) volt. Hosszú távon aggasztó tendencia ugyanakkor, hogy az egy férőhelyre jutó gyerekek száma (nyilván a gyermek számok csökkenése miatt) csökkenést mutat (gyermekszáma csökkenés, bölcsődei férőhely bővítés miatt).

12. ábra Egy működő bölcsődei férőhelyre jutó 0-2 évesek száma (fő)

Egy működő bölcsődei férőhelyre jutó 0-2 évesek száma (fő)

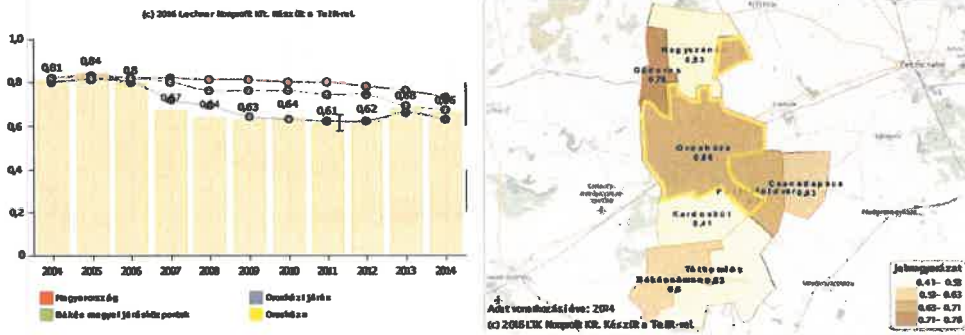

Forrás: teir.hu

Hasonló figyelhető meg az óvodák esetén is, ahol a gyermekszámok csökkenése miatt az óvodai férőhelyek (2014 évben 1073) kihasználtsága is csökken – annak ellenére is, hogy 2012/2013 között 1214-ről 1063-ra csökkent a férőhelyek száma.

13. ábra Egy óvodai férőhelyre jutó 3-5 évesek száma (fő)

Egy óvodai férőhelyre jutó 3-5 évesek száma (fő)

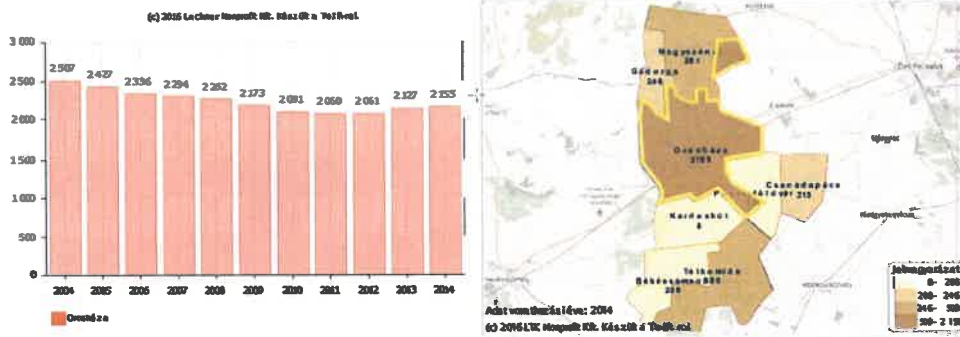

Forrás: teir.hu

A városban működő általános iskolákban a gyereklétszám egy erőteljes csökkenést követően 2010 és 2015 között 2010 fő körül ingadozott. A létszám stabilizálódás fő oka abban kereshető, hogy a más településről bejáró gyerekek aránya a 2008 évi 6,2%-ról 8,6%-ra emelkedett 2014 évre. Egy-egy feladatellátási helyen az átlagléttség 307,9 fő volt 2014 évben, ami az országos átlagnál magasabb érték.

14. ábra Általános iskolai tanulók száma (fő)

Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)

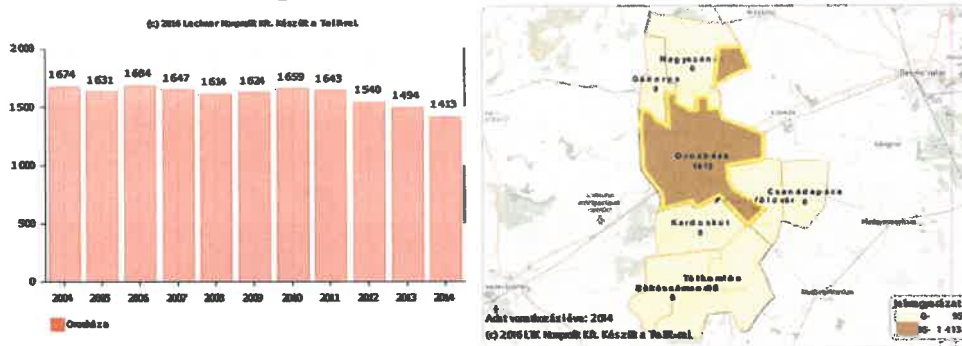

Forrás: teir.hu

Orosházán a középfokú oktatásban részt vevő gyerekek száma is csökken, egy évtized alatt, 2014-re 1413 főre csökkent.

15. ábra Nappali tagozatos középiskolai tanulók száma (fő)

Nappali tagozatos középiskolai tanulók száma (a hat-, nyolcévfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) (fő)

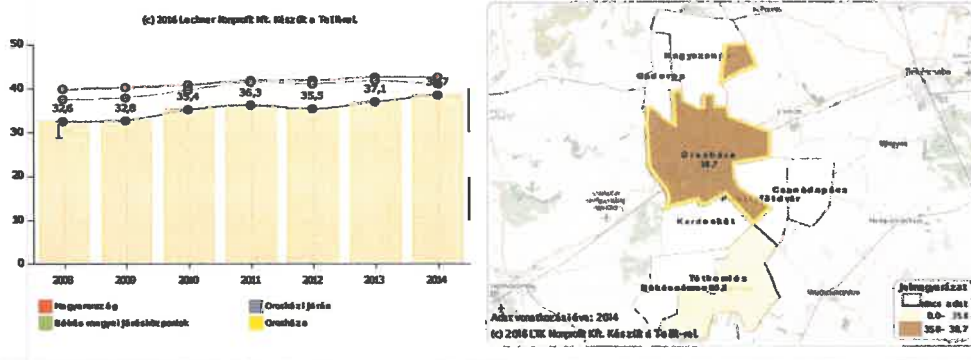
Forrás: teir.hu

A középfokú oktatásban érintett diákok számának csökkenése 2012-től jelent meg, és mindazok ellenére figyelhető meg, hogy a más településről bejáró tanulók aránya a magas bázisérték ellenére növekedő tendenciát mutat (öt hallgatóból kettő bejáró!). A helyi fiatalok elvándorlása már itt megragadható jelenség, a folyamat már itt elindul!

16. ábra Más településről bejáró középiskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (%)

Más településről bejáró középiskolai iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (%)

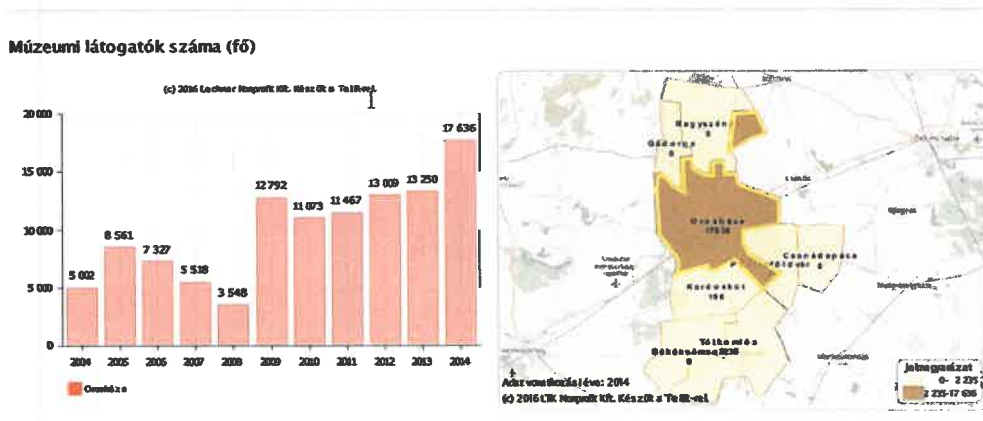
Forrás: teir.hu

A legszűkebb keresztmetszetnek a sportolási infrastruktúra tekinthető. Amellett, hogy a városi sportcsarnok alacsony befogadó képességű, a város iskoláiban a mindennapos testnevelésre nem áll rendelkezésre megfelelő terem, néhány iskolában a sportudvar sem biztosított teljes mértékben (Vörösmarty iskola, Wesley iskola). Az Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda sportcsarnoka is leterhelt, mivel sportiskolai oktatás is folyik az intézményben.

A város kulturális életének a motorja a Petőfi Művelődési Központ (Petőfi Kulturális Közhasznú Nonprofit Kft), ahol több, mint 20 alkotó közösség működik, és a rendezvények színvonalas megtartásához –többek között- van színházterme (400 fő), koncertterme (250 fő), kamaraterme (150 fő) is. Ezen komplexumban található a Justh Zsigmond Városi Könyvtár is, mely az e-társadalom irányába mutató hatások ellenére impozáns statisztikákkal működik (2014 évben a közel százezres gyűjteményre 3973 fő beiratkozott olvasó jutott, 46 812 kölcsönzési számmal).

A településen működik a Nagy Gyula Területi Múzeum, amelynek a látogatottsága szintén magas, és dinamikusan emelkedő tendenciát mutat.

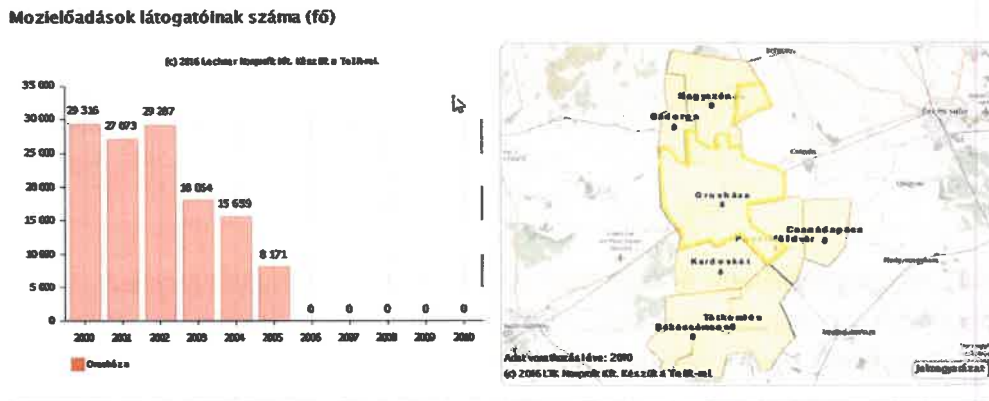
17. ábra Múzeumi látogatók száma (fő)

Forrás: teir.hu

A helyi kulturális életben nagy törést hozott, hogy a városban működő mozi bezárt, így a filmes tartalmakra vágyó fiatalok jellemzően kénytelenek más településekre elutazni, ha ezirányú igényeiket ki szeretnék elégíteni (a művelődési házban ideiglenes előadások szoktak lenni).

18. ábra Mozielőadások látogatóinak száma (fő)

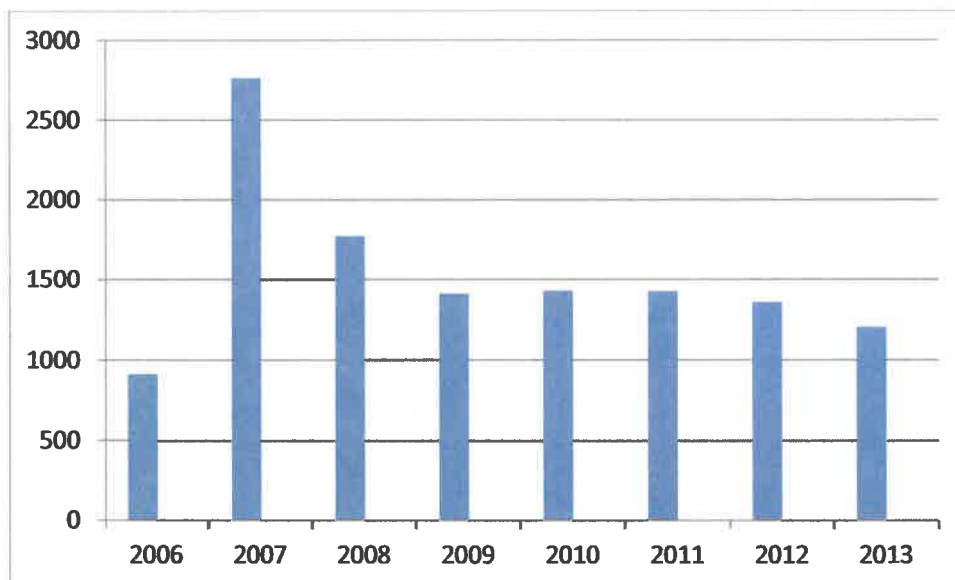

Forrás: teir.hu

Mint látható, amíg volt mozi a városban, és a kor elvárásainak megfelelő minőségű szolgáltatást tudott nyújtani, konstans 29 ezer körüli látogatottsága volt!

Összefoglalóan, a városban aktív igény van jelen a művelődés, a kultúra iránt, bár ennek a hosszú távon való fenntartását veszélyeztetheti, hogy a rendszeres közművelődési foglalkozások száma 2007 óta csökkenést mutat.

19. ábra ábra: Rendszeres közművelődési foglalkozások száma Orosházán, 2006-2013

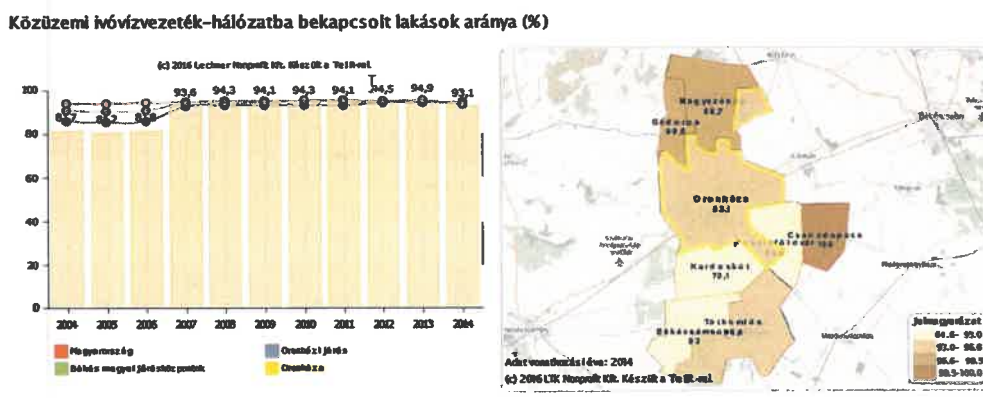
Forrás: ksh.hu alapján saját szerkesztés

Közzolgáltatások: az önkormányzat és egyéb szereplők által fenntartott, működtetett humán közzolgáltatások, azaz a kulturális mellett különösen a köznevelési, szociális, felzárkózási célú,

egészségügyi és ifjúsági helyzete (biztosított és hiányzó közszolgáltatások, azokhoz való hozzáférés, a különböző ágazatokba tartozó közszolgáltatások közötti kapcsolat, együttműködés);

A városban a közszolgáltatások színvonala és elérhetősége az országos átlagnak megfelelő. A közüemi ivóvíz-hálózatra a háztartások jelentős része, 95%-a csatlakozik.

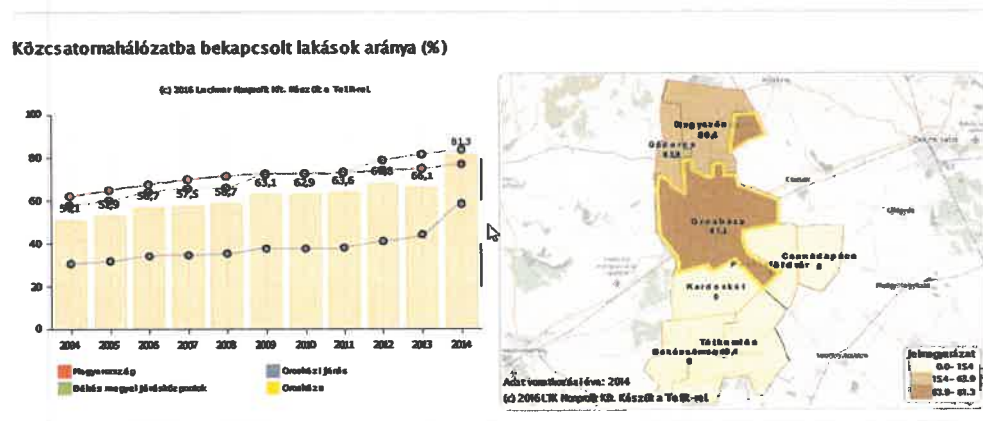
20. ábra Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

Forrás: teir.hu

Örömteli, hogy 2014-ben bekövetkezett jelentős ugrás eredményeként a közcatorna-hálózatra csatlakoztatott lakások aránya 81%-ra nőtt, amely meghaladja az országos átlagot!

21. ábra Közcatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

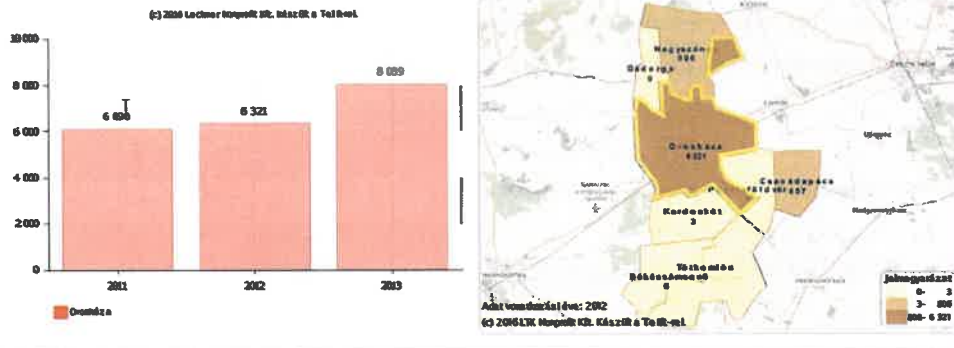

Forrás: teir.hu

Ugyanakkor a digitális infrastruktúra kiépítettsége elmarad a kívánatostól, a 30Mbps sávszélesség a lakosság alig egy negyede számára elérhető.

22. ábra Legalább 30 Mbps sávzélességre képes vezetékes internet- hozzáféréssel rendelkező lakosság száma (fő)

Legalább 30 Mbps sávzélességre képes vezetékes internet-hozzáféréssel rendelkező lakosság száma (fő)

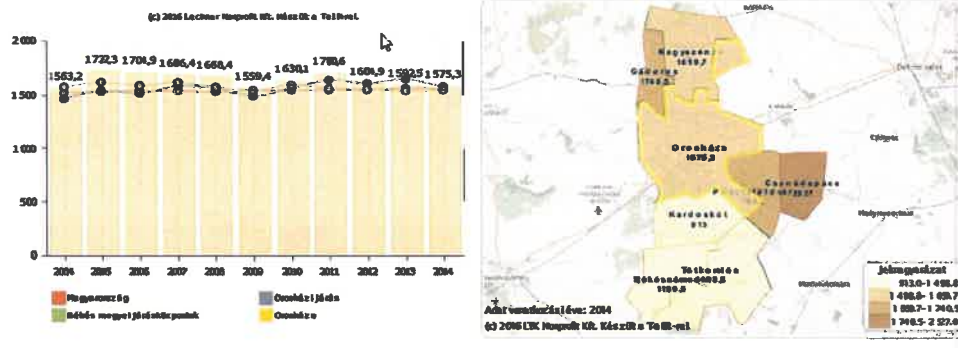

Forrás: teir.hu

A városban az egészségügyi alapellátás megfelelően biztosított, a házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma megegyezik az országos átlaggal.

23. ábra Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (fő)

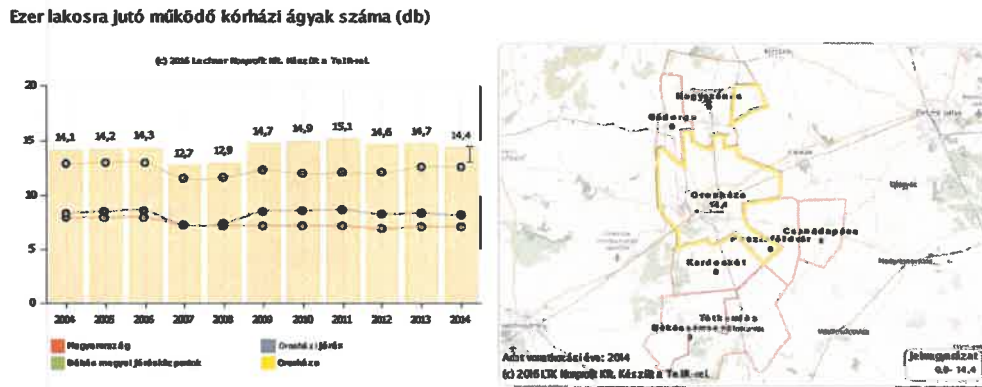
Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (fő)

Forrás: teir.hu

A városban működő kórház révén a magasabb szintű egészségügyi ellátás is biztosított, sőt, az ezer lakosra jutó működő kórházi ágyak száma igen kedvező értéket mutat!

24. ábra Ezer lakosra jutó működő kórházi ágyak száma (db)

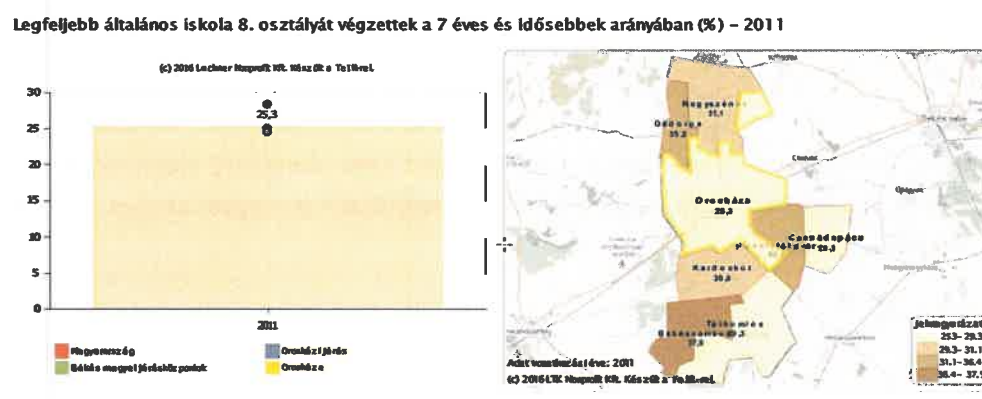
Forrás: teir.hu

A társadalom állapota: közösségek állapota, civil szervezetek, közösségek, az adott terület közösségének, illetve a társadalom működését szolgáló szerveződések helyzete, közösségi terek, életminőség, társadalmi befogadás, depriváció és hátrányos helyzet, marginalitás, képzettség, egészségügyi helyzet, lakhatás, közbiztonsági kockázatok, jövedelmi helyzet, demográfiai helyzet (létszám, koreloszlás, vándorlási különbség)

Orosháza társadalmának a determináló tényezői a korábban már bemutatottak szerint a lakosság fogyása, az előregedés és a fiatalok elvándorlása. Ezen túl azonban vannak további olyan tényezők, amelyek mellett nem lehet elmenni.

Az egyik ilyen a képzettség és végzettség hiánya. Az országos átlagnak megfelelően a városban élők pontosan egy negyedének legfeljebb 8 általános iskolai végzettsége van (2001 évben még 27% volt!)

25. ábra Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzettek a 7 éves és idősebbek arányában (%) 2011

Forrás: teir.hu

Másik végletként az országos átlag alatti a felsőfokú végzettségük aránya, alig 15%-os. Bár ez az érték jelentősen elmarad az országos átlagtól, mégis lehet örömteli is annak ismeretében, hogy ez a mutató 2001-ben még 9,6% volt (országos átlag akkor 13 %)!)

26. ábra Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában 2011

Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában – Népszámlálás 2011

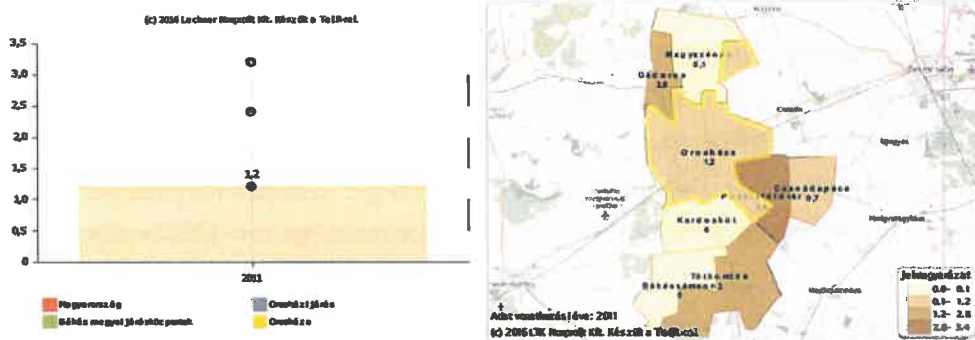

Forrás: teir.hu

A városban a nemzetiségek és kisebbségek száma és aránya nem mondható jelentősnek, a roma kisebbség aránya az országos átlag harmada.

27. ábra A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) 2011

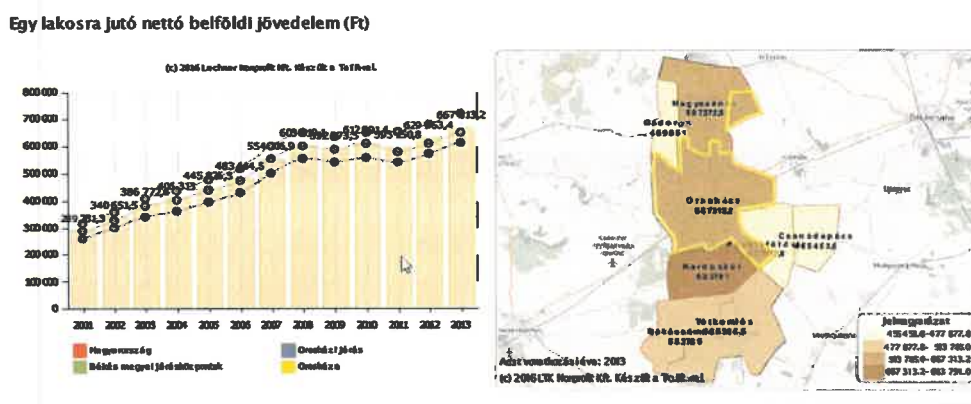
A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) – 2011

Forrás: teir.hu

A lakosság jövedelmi helyzete Békés megyei viszonylatban nem mondható rossznak, az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem értéke ha kicsivel is, de meghaladja a megyei átlagot –természetesen elmarad az országos értéktől.

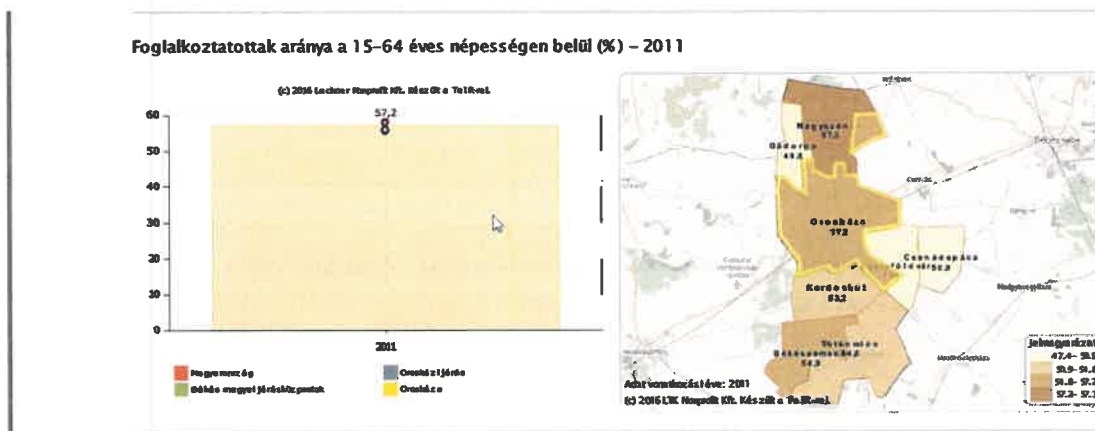
28. ábra Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)

Forrás: teir.hu

A 15-64 év közöttiek foglalkoztatásában is történt előrelépés, 2001 évi 52%-ról 57%-ra emelkedett a foglalkoztatottak aránya Oroszánban.

29. ábra Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül (%) 2011

Forrás: teir.hu

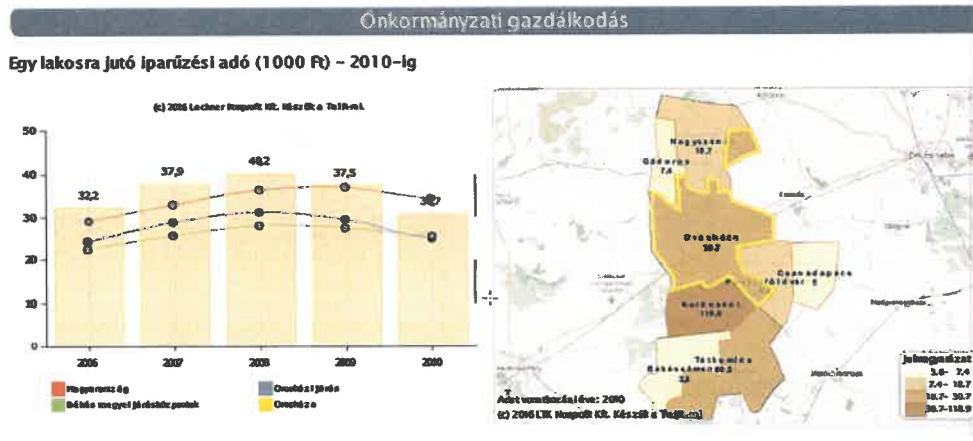
A városban a civil élet is aktív, a bírósági nyilvántartások alapján Oroszánban 90 egyesület, 90 alapítvány és 5 szövetségi formában működő civil szervezetet találunk (2. sz melléklet), illetve román, roma és német nemzetiségi kisebbségi önkormányzat működik – kiemeléseket tenni nem lenne szerencsés.

A gazdaság helyzete: a gazdasági szereplők helyzetének és a gazdasági mechanizmusok és potenciál bemutatása (pl. innovációs potenciál, innovációra való hajlandóság, foglalkoztatás szerkezete, munkaerő felkészültsége, munkanélküliség szerkezete, főbb kereskedelmi kapcsolatok és piaci lehetőségek, finanszírozási korlátok, együttműködési képesség, vállalkozási szerkezet)

A város gazdaságának egyik alapvető pillérét, a humán társadalmat, és a foglalkoztatottságot már bemutattuk korábban.

A település gazdaságának egyik jó mutatója a helyi önkormányzathoz befizetett iparűzési adó mértéke. Ezt vizsgálva azt látjuk, hogy az iparáról és turizmusáról ismert Orosháza igen kedvező helyzetben van, a megyei átlagot meghaladó az iparűzési adó bevétele! Összehasonlításként: Békéscsabán 2011 évben az egy főre jutó helyi iparűzési adó 37 410 Ft, míg Orosházán 38 090 Ft volt.

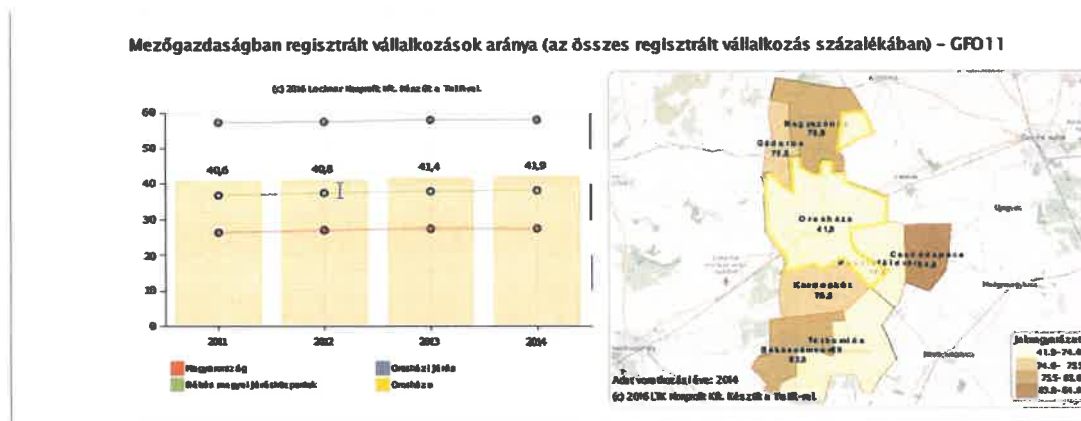
30. ábra Egy lakosra jutó iparűzési adó (1000 Ft) – 2010-ig

Forrás: teir.hu

Ágazati bontásban vizsgálva a gazdaságot, összességében egy nem kedvező, de a helyi adottságoknak megfelelő képet kapunk: a mezőgazdasági vállalkozások aránya meghaladja, az ipari és szolgáltató vállalkozások aránya alatta marad az országos átlagnak!

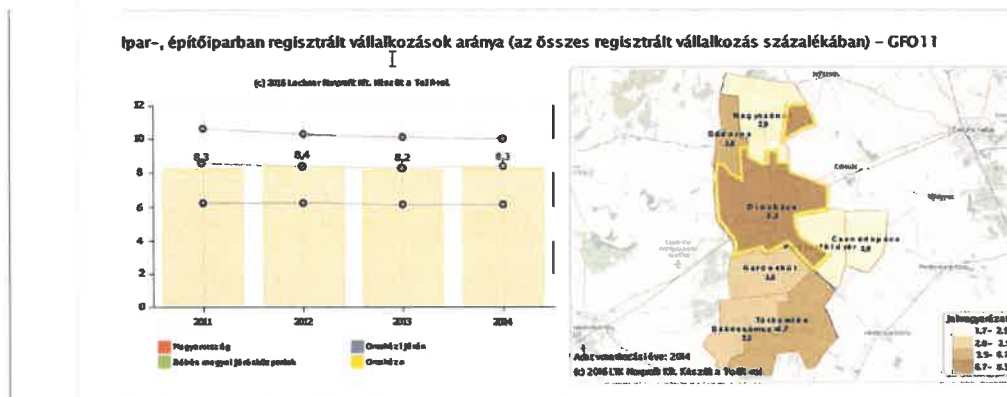
31. ábra Mezőgazdaságban regisztrált vállalkozások aránya GFO11

Forrás: teir.hu

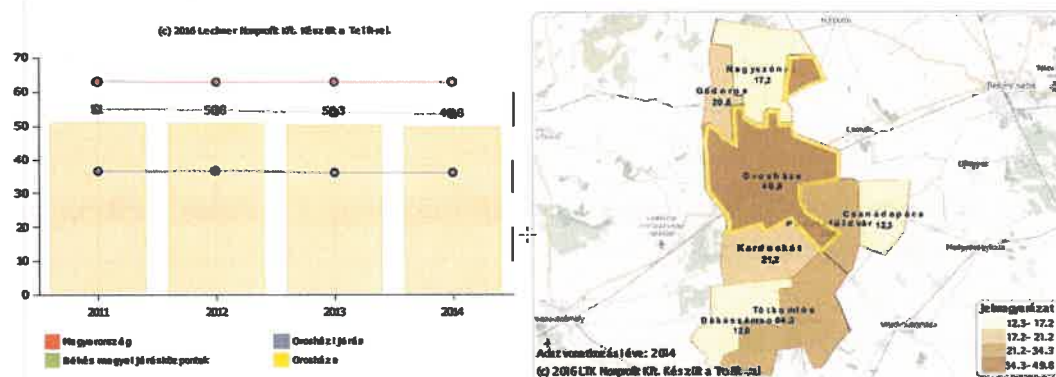
32. ábra Ipar-, építőiparban regisztrált vállalkozások száma GFO11

Forrás: teir.hu

33. ábra Szolgáltatásokban regisztrált vállalkozások arány GFO11

Szolgáltatásokban regisztrált vállalkozások aránya (az összes regisztrált vállalkozás százalékában) – GFO11

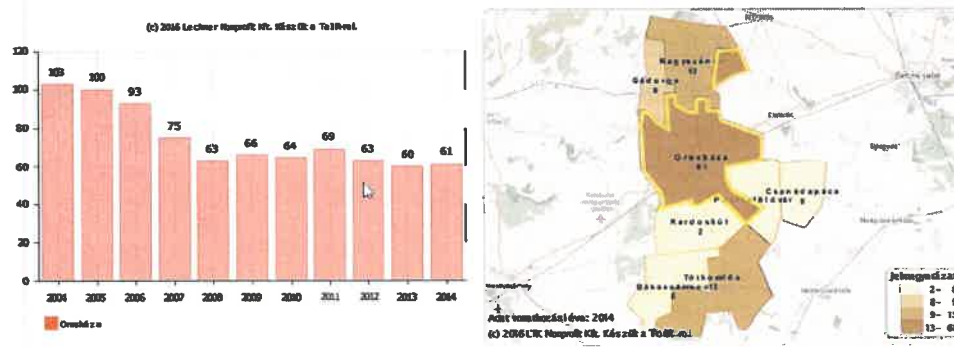

Forrás: teir.hu

A településen a kiskereskedelmi üzletek száma lassú, folyamatos csökkenést mutat, kiragadva a folyamatot az élelmiszer jellegű üzletek is alátámasztják az állítást, de hasonló képet kapunk más jellegű (pl ruházati) üzleteket vizsgálva. Ez a jelenség összefügghet azzal, hogy a városban megjelentek a multinacionális üzletláncok.

34. ábra Élelmiszer jellegű üzletek és áruházak száma (db)

Élelmiszer jellegű üzletek és áruházak száma (db)

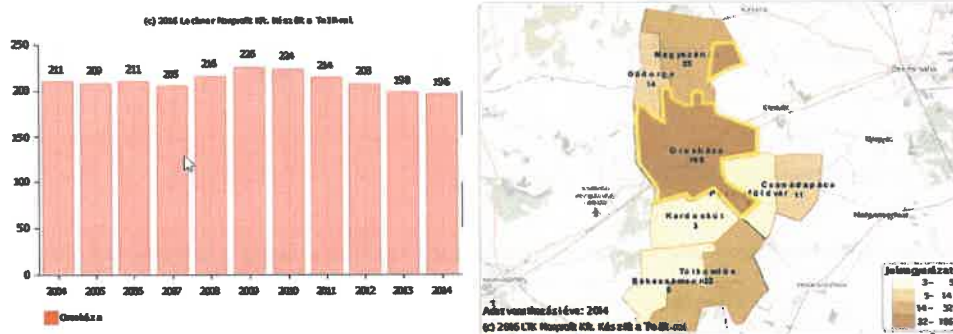

Forrás: teir.hu

A város szolgáltató-szektorának a húzóága a turizmus, ezt a területet vizsgálva azt látjuk, hogy a helyi vendéglátó helyek száma lassú csökkenést mutat. Fontos kiemelni, hogy a minőségi szolgáltatást nyújtó vállalkozásokat ez a tendencia nem, vagy csekély mértékben érinti.

35. ábra Vendéglátóhelyek száma (db)

Vendéglátóhelyek száma (db)

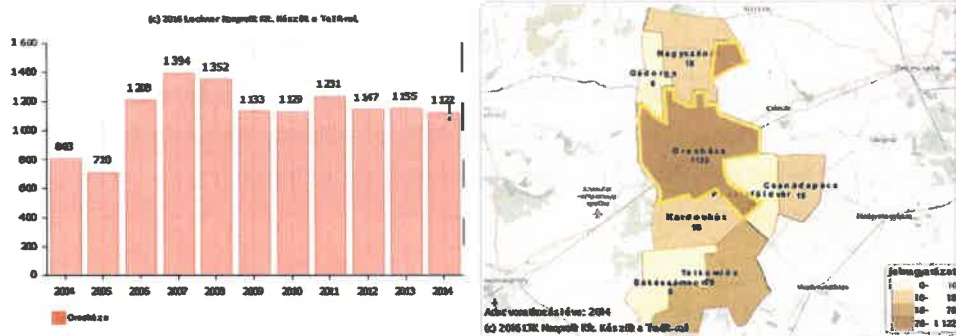

Forrás: teir.hu

A város turisztikai kapacitását vizsgálva megállapítható, hogy a szállások férőhelyeinek a száma jelentősen, 40%-kal emelkedett 2004 óta!

36. ábra Összes szálláshely férőhelyeinek száma (db)

Összes szálláshely férőhelyeinek száma (kereskedelmi és magán szállásadás) (db)

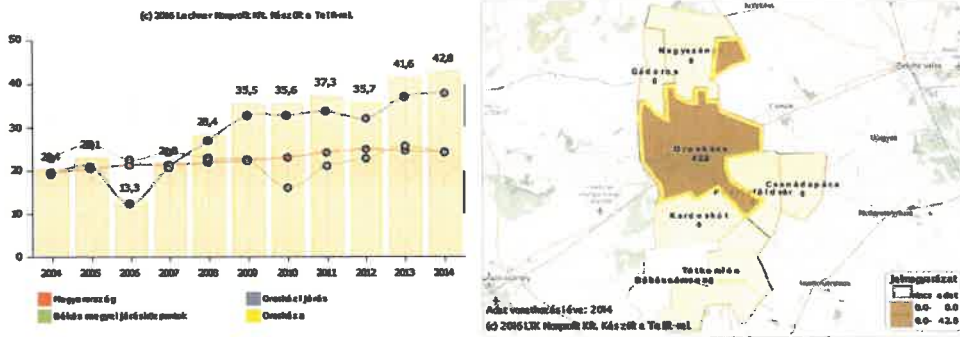

Forrás: TEIR

A város minőségi turisztikai szolgáltatások felé történő elmozdulását jól jelzi, hogy az összes férőhelyen belül a szállodai férőhelyek részaránya 20%-ról közel 43%-ra emelkedett, ami egyértelműen a magasabb hozzáadott értékű, jobb minőségi szolgáltatások előretörésének a jele!

37. ábra Szállodai szállás férőhelyek aránya (%)

Szállodai szállásférőhelyek aránya (összes szállásférőhelyből) (%)

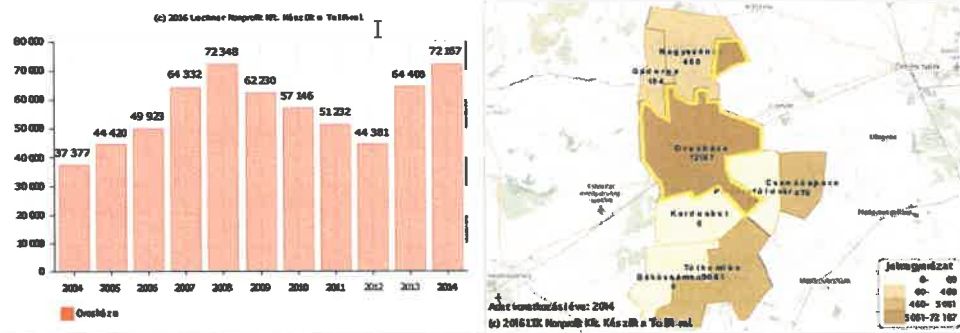

Forrás: teir.hu

Szintén nagyszerű adatként értékelhető, hogy miközben a szálláshelyek száma megnövekedett, a vendégéjszakák számának hasonlóan dinamikus növekedésének hála a szállások kihasználtsága is magas!

38. ábra Vendégéjszakák száma szálláshelyeken (db)

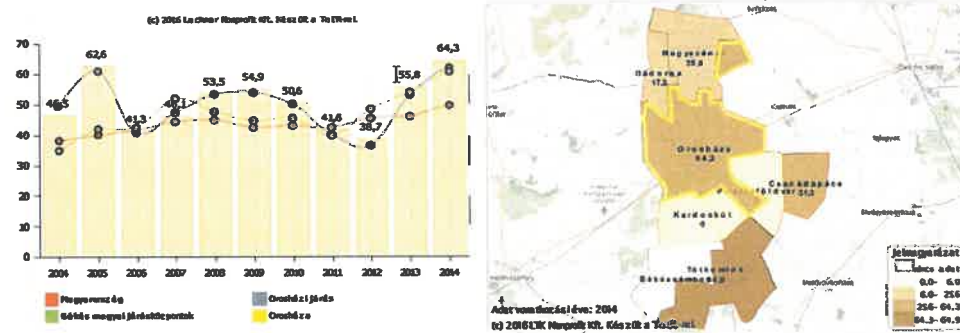
Vendégéjszakák száma a szálláshelyeken (db)

Forrás: teir.hu

39. ábra Egy szállás férőhelyre jutó vendégéjszakák száma a szálláshelyeken (db)

Egy szállásférőhelyre jutó vendégéjszakák száma a szálláshelyeken (db)

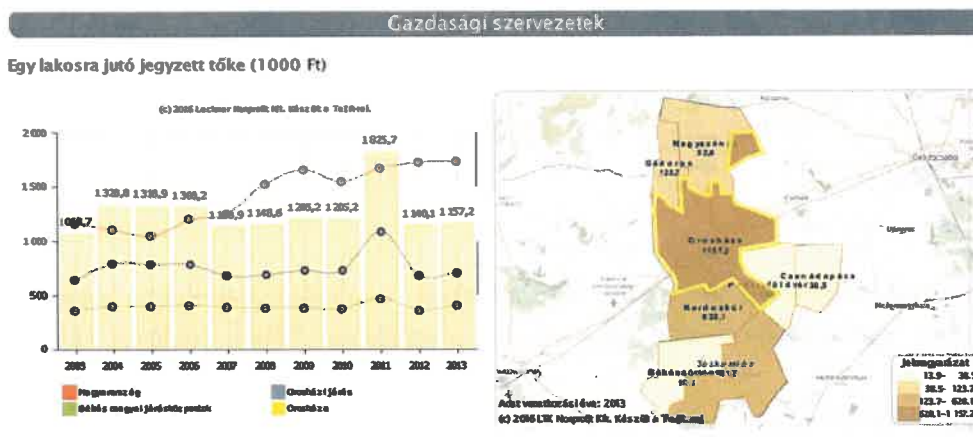

Forrás: teir.hu

A gazdasági rész lezárásaként két adatot mutatunk még be, hogy mire is lehetnek büszkéek az orosháziak!

Elsősorban a városban működő három nagyvállalat (Merián, Linamar, Guardian) a városban az egy lakosra jutó jegyzett tőke nagysága jelentősen meghaladja a megyei átlagot, ami a helyi vállalkozások tőkeerejének lehet a jele!

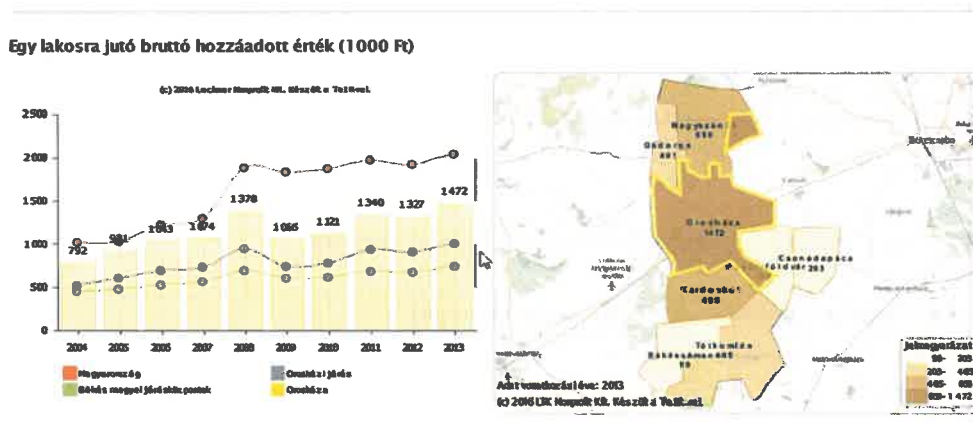
40. ábra Gazdasági szervezetek

Forrás: teir.hu

Egy másik adat, ami a helyi gazdaság erejét jelzi, az az, hogy az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték szintén kiugróan magas a megyében!

41. ábra Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft)

Forrás: teir.hu

ÖSSZEFOGLALÁS

Orosháza Békés megye egyik ipari központja, élelmiszeriparáról, üveggyártásáról és turizmusáról ismert elsősorban. A vállalkozói struktúra összetétele ezt nem támasztja alá (mezőgazdasági túlsúly figyelhető meg), de a város figyelemreméltó bruttó hozzáadott értéket termel, illetve magas a helyi önkormányzat iparüzési adóbevétele is, miközben a szálláshelyek száma egy dekád alatt megduplázódott – a magas kihasználtság megtartása mellett!

A lakosság száma folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, a korösszetétel az elöregedés jeleit mutatja be, miközben elsősorban a fiatalok elvándorlása súlyosbítja a jelenséget.

A városi alap- és oktatási infrastruktúra az országos átlagnak megfelelően kiépített, az egészségügyi ellátás kiemelkedő szintje a helyi kórház jelenlétének köszönhető.

A város egyértelműen rendelkezik azzal a potenciállal, amely révén a negatív társadalmi folyamatok megállíthatók – kulcs lehet ebben a fiatalok számára vonzóbbá, élhetőbbé tenni a várost, a helyi közösség fejlesztési stratégia ezen tématerületre irányítása.

3.2 A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások

Ebben a fejezetben a várost érintő tervek (amennyiben a település rendelkezik Integrált Településfejlesztési Stratégiával annak vizsgálata kötelező), programok, szolgáltatások és a HKFS összefüggéseit összegezzük az alábbi szempontok szerint:

1. **Külső koherencia, kiegészítő jelleg:** A tervi előzmények vizsgálatának lényeges része a 2014-2020-as Operatív Programok HACS/HKFS szempontjából fontos beavatkozási területeinek azonosítása (melyek azok a beavatkozási területek/műveletek, amelyekre vagy a HACS szándékozik helyi felhívást készíteni, vagy segíti a helyi szereplőket forráshoz jutni);

A stratégia megalkotása során kiemelt figyelmet fordítottunk azon operatív programokra, amelyek a stratégia és intézkedései szempontjából leginkább relevánsak. A Vidékfejlesztési Programtól az akcióterületünk egyértelműen elkülönül (belterület – külterület). A Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programtól (GINOP) is élesen elkülönül a TOP CLLD, hiszen amíg a GINOP a vállalkozások vállalkozási tevékenységének a fejlesztésére fekteti a hangsúlyt, addig a TOP CLLD kiírás értelmében „Nem kezdeményezhető a HACS által olyan felhívás, amelynek keretében a támogatható tevékenységek egyike vagy mindegyike KKV-k számára vállalkozási tevékenység támogatását teszi lehetővé”. A vállalkozások számára is elérhető intézkedéseink a vállalkozási alapterveken keresztül NEM támogatják, kizárólag a humán erőforrás fejlesztését (képzését, egészségmegőrzését) támogatják.

A leginkább releváns operatív program a Területfejlesztési Operatív Program, melynek a 7. prioritása a Községi szinten irányított városi helyi fejlesztések. A CLLD-ből megvalósítani tervezett intézkedéseken belül, projektszinten kell és lehet vizsgálni az elkülönülést, a tervezett intézkedéseknél átvételre került a felhívásban megfogalmazott elkülönítési szabályrendszer.

2. **A HKFS tartalmát befolyásoló megyei, járási, települési vagy egyéb területi szinten megfogalmazott fejlesztési prioritások/beavatkozási területek/projektek, amelyek befolyásolják a HKFS tartalmát (pl. megyei területfejlesztési koncepciók, megyei területfejlesztési programok, Integrált Településfejlesztési Stratégiák, települési esélyegyenlőségi tervek stb.)**

A HKFS célját, tartalmát és eredményeit alapvetően befolyásoló dokumentumok az EU-s Operatív Programok – a térség és a megye leszakadásának a megállítását, esetleges felzárkóztatását naivítás kizárólag a TOP CLLD programtól várni, a helyi szereplőket kell az országos pályázatokon való részvételre bírni, és ott minél több fejlesztési forrást lehívni, hogy a tárgyi feltételek, tőkeellátottság javuljon, humán erőforrás-szerkezet és egészségi állapot javuljon, a térség gazdasági szereplői megerősödjenek.

Mindamellett a HKFS és az abban megvalósuló fejlesztések figyelembe veszik az Országos Területfejlesztési Tervet, a Békés Megyei Területfejlesztési Konceptióját, a TOP-os és egyéb forrásokból, operatív programokból megvalósítható fejlesztéseket.

Áttekintettük Békés Megye Területfejlesztési Programját is, az ott meghatározott stratégiai célokhoz és prioritásokhoz is illesztettük a HKFS-ünket³. A Területfejlesztési Program alábbi intézkedéseire és annak output-indikátorainak a teljesítéshez járul hozzá a HKFS-ünk elsősorban:

- 1.2. Foglalkoztatás-barát fejlesztések a kis- és középvállalkozásoknál
- 1.7. Vállalkozások foglalkoztatás orientált fejlesztései
- 1.11. Beruházás tárgyi eszközökbe
- 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés
- 2.3. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése
- 4.1 A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével

A HKFS tervezése során a legfontosabb dokumentumként az integrált településfejlesztési stratégia volt, mely jövőképként azt fogalmazta meg, hogy „Orosháza a mezőgazdasági tradíciókra, a megújulni képes iparra és Gyopáros növekvő turisztikai vonzerejére támaszkodó stabil középváros, ahol jó élni”, átfogó céljai:

- Megújulásra képes gazdasági életű, vállalkozni kész város
- Sokoldalú, jó színvonalú közellátását, humán szolgáltató funkcióit megtartani képes város
- Alkalmazkodóképes, érdeklődő, értékeire büszke, toleráns helyi társadalom

Középtávú célkitűzések, melyek megfogalmazásra kerültek az ITS-ben (vastagon szedve azok, melyekhez a HKFS hozzájárul):

- T1: Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás
- T2: Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség
- T3: Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer
- T4: Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek
- T5: Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás
- T6: Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség

3. A HKFS tartalmát befolyásoló, a település gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások (pl. TDM, Natúrpark, Foglalkoztatási Paktum, stb.) és a HKFS összefüggései. Hogyan érvényesül a kiegészítő jelleg, a koordináció, melyek azok a hiányok, amire a HKFS reagálni tud.

Orosháza Foglalkoztatási Paktuma jelenleg még előkészítés alatt áll, az ezzel kapcsolatos anyagokat még várjuk. A térség turizmusát és a nagyszabású helyi rendezvényeket (pl. „Sör-virslis Fesztivál” és

---

³ Stratégiai célok: Versenyképességet javító-, értékalapú-, horizontális gazdaságfejlesztés; Térségspecifikus brandek fejlesztése a megye perifériális helyzetű településein; Társadalmi-gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és perifériális helyzetű térségei között; Természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó innovatív fenntartható továbbfejlesztése. Prioritások: Gazdasági struktúra megújítása, Megyei térszerkezetének továbbfejlesztése, Fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése, Emberi erőforrás fejlesztés

az „Európai Kenyérünnep”) koordináló Jövő Építők Turisztikai Desztinációs Menedzsment Közhasznú Egyesület fejlesztési és működési stratégiájával is egyeztetjük a HKFS-t, a TDM szervezet a Helyi Közösség tagja is. A megfogalmazott kulcsprojekt, a közösségi terek fejlesztése, a rendezvények támogatását célzó intézkedésünk szervesen hozzájárul a TDM céljainak a megvalósításához.

A város gazdaságfejlesztési programjában megfogalmazott alábbi fókuszterületek is inspirálóan hatottak az intézkedések megfogalmazása és kidolgozása során:

- képzés területén azok a fejlesztések indokoltak kiemelten, melyek kapcsolódnak más fejlesztési fókuszhoz
- a preventív egészségügyi és életmódprogramok támogatása
- szakképzés, élethosszig tanulás segítése
- oktatás, képzés és gazdaság kapcsolatának erősítése
- kulcskompetenciák, alapkészségek oktatása
- innováció-infrastruktúra

4. Tekintettel a HKFS közösségi, kulturális tartalmára a település – muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 77. § szakasza szerinti – **közművelődési rendelete**. (A HKFS eredményei fenntarthatóságának egyik eszköze lehet, hogy – a közművelődési rendelet módosításával – a közművelődési célok, folyamatok és az azok megvalósításáért felelős szereplők együttműködésének rendszere rögzítésre kerül a rendeletben.)

A stratégia készítése során figyelembe vettük az 1997. évi CXL. törvény 77.§ szerinti közművelődési rendeletét (Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének 11/2010. (VII.07.) számú rendelete a közművelődésről, egységes szerkezetben a módosítására kiadott 31/2011. (XI.29.) önkormányzati rendelettel, 9/2013. (III.27.) önkormányzati rendelettel és 24/2013. (XI.28.) önkormányzati rendelettel), az alábbiak szerint.

A rendelet szerint az önkormányzat a helyi közművelődési tevékenység támogatása során hangsúlyos feladatának tekinti (vastagon szedve a HKFS-sel támogatott feladatokat):

a) az iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok, életminőséget és életesélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek megteremtését,

b) a nevelési-oktatási intézmények közművelődési és művészeti tevékenységének támogatását,

c) a település környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárását, megismertetését, a helyi művelődési szokások gondozását, gazdagítását, kiemelten az orosházi képzőművészet pártolását, értékeinek közzétételét,

d) az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi és más kisebbségi kultúra értékeinek megismertetését, a megértést, a befogadás elősegítését, az ünnepek kultúrájának gondozását,

e) a helyi média közéleti szerepének bővítését, működési feltételeinek javítását,

f) a helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítését, a hagyományápoló rendezvények bővítését,

- g) a különböző kultúrák és művészeti ágak közötti kapcsolatok ápolását,
- h) feltételek biztosítását a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez, ezen belül a nyugdíjas korosztálynak biztosított lehetőségek bővítését,
- i) a művészeti ágak bemutatkozási lehetőségeinek szélesítését, a színházi élet fellendítését,
- j) a gyermekek és fiatalok művelődési, művészeti és közösségi életének segítését, számukra alkalmas és folyamatosan rendelkezésre álló közösségi tér működtetését és színvonalas programok szervezését,
- k) a környezeti kultúra esztétikumának fejlesztésére, a közművelődés gazdagítására irányuló termékek, szolgáltatások létrejöttét, megvalósítását,
- l) az ismeretszerző, az amatőr alkotó, művelődő közösségek tevékenységének támogatását,
- m) az országosan is elismert népművészeti alkotóközösségek támogatását,
- n) a különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének és fenntartásának segítését, különös tekintettel Orosháza város testvértelepüléseire és külföldi kapcsolataira,
- o) a város idegenforgalmára épített nyári közművelődési programok szervezését,
- p) a rekreációs tevékenység támogatását,
- q) igényformáló, motiváló hatású művelődési lehetőségek biztosítását

3.3 SWOT

A SWOT elemzésbe építsék be a területre vonatkozó helyzetfeltárás, tervelőzmények, adatelemzések tanulságait, a közösségi tervezés során nyert információkat, valamint bármely egyéb szakértői tudást, helyi hozzájárulást. Az elemzésben szereplő pontokat egyértelműen be kell tudni azonosítani a helyzetfeltárásban.

A helyzetelemzésben feltárt tények és adatok alapján az alábbi SWOT elemzésben tudjuk rendszerbe foglalni Orosháza helyzetét:

Erősségek	Gyengeségek
<p>Társadalom: Oktatási, szociális ellátás országos átlagnak megfelelő, egészségügyi szolgáltatások országos átlagot meghaladó elérhetősége Aktív civil és kulturális élet, tevékeny civil szervezetek megléte</p> <p>Gazdaság: Nagy ipari/feldolgozó cégek jelenléte, ebből származóan magas helyi adóbevétel Országos jelentőségű és ismertségű strand- gyógy- és élményfürdő működik a városban 290/2014 (XI.26) Korm.Rendelet alapján fejlesztendő térség-besorolás miatt átlagnál kedvezőbb pályázati esélyek</p> <p>Környezet:</p>	<p>Társadalom: Csökkenő lakosságszám, elöregedő társadalom, fiatalok elvándorlása Országos átlag alatti szinten képzett, alacsony mobilitású, rossz egészségügyi állapotú lakosság</p> <p>Gazdaság: Vállalkozási struktúrában ipari és szolgáltató szektor alacsony, mezőgazdasági profilú vállalkozások nagy aránya Gazdaságfejlesztési pályázatok elkerülnek a térséget (a minimum projektméretet meghaladják a vállalkozások igényét, nagyvállalatok pedig nem tudnak részt venni) Helyi vendéglátók, kiskereskedők csökkenő száma (turisztikai háttérszolgáltatók)</p>

<p>Remek mezőgazdasági adottságok (magas a napsütéses órák száma, magas aranykorona-értékű földek), élelmiszeripari hagyományok Térségi központi szerepkör</p>	<p>2007-2013-as EU-s támogatási időszakban strand-és turizmusfejlesztés alacsony régiós aránya miatt más régiós turisztikai desztinációkkal szemben versenyhátrány</p> <p>Környezet: Elavult lakásállomány Autópályától és megyeszékhelytől való nagy távolság (kb 40 perc mindkettő) Felszíni vizek hiányában a jó minőségű földeken az öntözés alacsony szintje</p>
<p>Lehetőségek</p> <p>Társadalom: A város specifikálását és a fiatalok számára hosszú távú, biztos megélhetést biztosító életpálya felé orientáló humán fejlesztési programok indítása, ifjúsági igényeknek megfelelő infrastruktúra fejlesztése Fiatalok továbbtanulási arányának javítása, Felső- és középfokú végzettségű pályakezdő fiatalok helyben tartása lakosság egészségügyi állapotának javítása szűrési és prevenció tevékenységek támogatásával</p> <p>Gazdaság: Turisztikai adottságok és látnivalók további hasznosítása Térség élelmiszeripari specifikációjának megtartása, erősítése, műszaki-informatikai képzés indításával informatikai specifikálás, a humán kapacitásra építő, új, nagy foglalkoztatók megjelenése</p> <p>Környezet: 2018-ig elkészülő M44-esre rácsatlakozás, a Szeged-Debrecen összekötő M47-es autópálya megépítése, Szeged-Békéscsaba vasúti pálya villamosításával átszállás nélküli Budapest-Orosháza turisztikai járatok indítása Termelési biztonságot fokozó beruházások végrehajtása (jégkár-elhárítás, öntözési fejlesztések, fóliás termesztés) Mezőgazdasági adottságok jobb kihasználása (kertészetfejlesztés, öntözés javítása stb.)</p>	<p>Fenyegetések</p> <p>Társadalom: Felzárkóztatási program hiányában a negatív társadalmi jelenségek konzerválódása, negatív spirál beindulása (előregedő társadalom által a szociális és egészségügyi ellátórendszerre nehezedő fokozódó nyomás, szegénység terjedése, tartós munkanélküliek számának növekedése stb.) Jövedelemtermelő tevékenységet folytató vállalkozások számának csökkenése (csökkenő vállalkozói jövedelmek, fokozódó munkanélküliség, munka világától eltávolodó rétegek stb)</p> <p>Gazdaság: Gazdaság- és turizmusfejlesztési programok a továbbiakban is elkerülnek a térséget Szakember és felsőfokú végzettségűek hiánya miatt a meglévő vállalkozások foglalkoztatást bővítő beruházásainak elmaradása A nagyszámú, alulképzett lakosság és a gazdasági szféra elkülönülése (pl mezőgazdasági idénymunkába bevonásuk)</p> <p>Környezet: Közlekedési infrastruktúra további leromlása Globális felmelegedés hátrányainak fokozódása (szélsőséges időjárás), a védekezés elmaradása</p>

A fenti elemzés elvégzése alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a város kulcsszereplői a fiatalok (0-25 év közöttiek), a város megmaradásának ők a letéteményesei. Ők bár kulcsszerepelők, aggasztó, hogy a helyzetelemzésben bemutatottak szerint a csökkenő lakosság szám ellenére részarányuk is csökkenő.

Az erősségek és lehetőségek erősebb volta miatt offenzív jellegű stratégia-mix a javasolt. Ahol vannak erősségek, ott arra koncentrálunk, hogy hogyan tudjuk az erősségeink jó használatával kihasználni lehetőségeinket.

Egyes tématerületen azonban arra fókuszálunk, hogyan tudjuk elkerülni a veszélyeket azokon a területeken, ahol gyengék vagyunk. Itt a pályázati források hatékony felhasználásának kockázatát csökkenti, hogy nagyszámú mikroprojekt támogatását tűztük ki célul, ezáltal a projektgazdákkal kapcsolatos kockázatokat minimalizáljuk.

3.4 Fejlesztési szükségletek azonosítása

Ebben a fejezetben a helyzetfeltárára és a SWOT elemzés eredményeire (a SWOT-mátrixból kiolvasható offenzív, fejlesztő, védekező, elkerülő stratégiákra) alapozva határozzák meg azokat a fejlesztési szükségleteket, amelyekre vonatkozóan beavatkozásokat terveznek a HKFS keretében!

Ezeknek a beavatkozásoknak a pénzügyi forrása lehet a TOP-7.1.1-16 konstrukciója, ugyanakkor javasolt megjeleníteni azokat a szükségleteket is, amelyekre más intézkedéséből, vagy más program forrásából terveznek kapcsolódó fejlesztéseket. Csak azokat a szükségleteket említsék, amelyek befolyásolják a HKFS-t, vagyis ha a feltárt hiányra beavatkozást is terveznek.

Egy-egy szükségletet néhány mondatban foglaljanak össze!

A helyzetelemzés és a SWOT elemzés, illetve a rendelkezésre álló lehetőségek alapján az alábbi fejlesztési szükségleteket tudjuk meghatározni:

- kulcsprojekt: ifjúság számára vonzó város kialakítása kulturális és sport/szabadidős infrastruktúra fejlesztése révén, a város turisztikai kínálatába illesztéssel (hiányzó szolgáltatások, mint pl mozi, futópálya, bowling stb.). (Erősség: Országos jelentőségű és ismertségű strand- gyógy- és élményfürdő működik a városban, Térségi központi szerepkör. Gyengeség: Csökkenő lakosság, elöregedő társadalom, fiatalok elvándorlása), Helyi vendéglátók, kiskereskedők csökkenő száma (turisztikai háttérszolgáltatók). Lehetőség: A város specifikálását és a fiatalok számára hosszú távú, biztos megélhetést biztosító életpálya felé orientáló humán fejlesztési programok indítása, ifjúsági igényeknek megfelelő infrastruktúra fejlesztése, Turisztikai adottságok és látnivalók további hasznosítása)
- egyéb helyi igényeket kiszolgáló közösségi terek létesítése, felújítása (Erősség: Aktív civil és kulturális élet, tevékeny civil szervezetek megléte, Térségi központi szerepkör. Gyengeség: Csökkenő lakosság, elöregedő társadalom, fiatalok elvándorlása), Helyi vendéglátók, kiskereskedők csökkenő száma (turisztikai háttérszolgáltatók). Lehetőség: A város specifikálását és a fiatalok számára hosszú távú, biztos megélhetést biztosító életpálya felé orientáló humán fejlesztési programok indítása, ifjúsági igényeknek megfelelő infrastruktúra fejlesztése, lakosság egészségügyi állapotának javítása szűrési és prevenciók tevékenységek támogatásával)
- civil szervezetek, mint közösségi tereket működtető, benépesítő szereplők mikrofejlesztéseinek a támogatása (Erősség: Aktív civil és kulturális élet, tevékeny civil szervezetek megléte, Térségi központi szerepkör. Gyengeség: Csökkenő lakosság, elöregedő társadalom, fiatalok elvándorlása), Helyi vendéglátók, kiskereskedők csökkenő száma (turisztikai háttérszolgáltatók). Lehetőség: A város specifikálását és a fiatalok számára hosszú távú, biztos megélhetést biztosító életpálya felé orientáló humán fejlesztési programok indítása, ifjúsági igényeknek megfelelő infrastruktúra fejlesztése, lakosság egészségügyi állapotának javítása szűrési és prevenciók tevékenységek támogatásával)
- Ösztöndíj programmal és háttérfeltételek biztosításával a fiatalok orientálása a városi és munkaerőpiaci igényeknek megfelelő, hosszú távú megélhetést biztosító szakmaterületek iránt (Erősségek: Nagy ipari/feldolgozó cégek jelenléte, ebből származóan magas helyi adóbevétel, Országos jelentőségű és ismertségű strand- gyógy- és élményfürdő működik a városban, lehetőség: A város specifikálását és a fiatalok számára hosszú távú, biztos megélhetést biztosító életpálya felé orientáló humán fejlesztési programok indítása, ifjúsági igényeknek megfelelő infrastruktúra fejlesztése, Fiatalok továbbtanulási arányának javítása, Felső- és középfokú végzettségű pályakezdő fiatalok helyben tartása. Térség élelmiszeripari specifikációjának megtartása, erősítése, műszaki-informatikai képzés indításával informatikai specifikálás, a humán kapacitásra építő, új, nagy foglalkoztatók megjelenése)
- munkakörülmények javítása és képzések révén a lakosság egészségi állapotának javítása, prevenció, munkahelyek vonzerejének javításával tehetségek helyben tartása. Erősségek: Nagy ipari/feldolgozó cégek jelenléte, ebből származóan magas helyi adóbevétel, Országos jelentőségű és ismertségű strand- gyógy- és élményfürdő működik a városban, lehetőség: A

város specifikálását és a fiatalok számára hosszú távú, biztos megélhetést biztosító életpálya felé orientáló humán fejlesztési programok indítása, ifjúsági igényeknek megfelelő infrastruktúra fejlesztése, Felső- és középfokú végzettségű pályakezdő fiatalok helyben tartása, lakosság egészségügyi állapotának javítása szűrési és prevenciók tevékenységek támogatásával

- Helyi értékekre épülő innovációs tevékenységek támogatása (Erősségek: Nagy ipari/feldolgozó cégek jelenléte, ebből származóan magas helyi adóbevétel, Országos jelentőségű és ismertségű strand- gyógy- és élményfürdő működik a városban, Remek mezőgazdasági adottságok (magas a napsütéses órák száma, magas aranykorona-értékű földek), élelmiszeripari hagyományok Lehetőség: A város specifikálását és a fiatalok számára hosszú távú, biztos megélhetést biztosító életpálya felé orientáló humán fejlesztési programok indítása, ifjúsági igényeknek megfelelő infrastruktúra fejlesztése, Fiatalok továbbtanulási arányának javítása, Felső- és középfokú végzettségű pályakezdő fiatalok helyben tartása. Térség élelmiszeripari specifikációjának megtartása, erősítése, műszaki-informatikai képzés indításával informatikai specifikálás, a humán kapacitásra építő, új, nagy foglalkoztatók megjelenése)
- A helyi közösségen belüli jó példák gyűjtése (mind az apró, mind a kimagasló teljesítmények), megosztása révén a pozitív cselekedetek irányába terelni a lakosságot, a közösség tagjait megismertetni egymással, motiválás, ifjúsági klub működtetésével a folyamatok generálása (Erősségek: Aktív civil és kulturális élet, tevékeny civil szervezetek megléte, lehetőségek: Térségi központi szerepkör Lehetőségek: A város specifikálását és a fiatalok számára hosszú távú, biztos megélhetést biztosító életpálya felé orientáló humán fejlesztési programok indítása, ifjúsági igényeknek megfelelő infrastruktúra fejlesztése
- rendezvények támogatása (Erősségek: Aktív civil és kulturális élet, tevékeny civil szervezetek megléte, Országos jelentőségű és ismeretségű strand- gyógy- és élményfürdő működik a városban, Térségi központi szerepkör. Gyengeség: Csökkenő lakosság, elöregedő társadalom, fiatalok elvándorlása, Országos átlag alatti szinten képzett, alacsony mobilitású, rossz egészségügyi állapotú lakosság. Lehetőség: A város specifikálását és a fiatalok számára hosszú távú, biztos megélhetést biztosító életpálya felé orientáló humán fejlesztési programok indítása, ifjúsági igényeknek megfelelő infrastruktúra fejlesztése, Fiatalok továbbtanulási arányának javítása, Felső- és középfokú végzettségű pályakezdő fiatalok helyben tartása, lakosság egészségügyi állapotának javítása szűrési és prevenciók tevékenységek támogatásával. Fenyegetés: Felzárkóztatási program hiányában a negatív társadalmi jelenségek konzerválódása, negatív spirál beindulása (elöregedő társadalom által a szociális és egészségügyi ellátórendszerre nehezedő fokozódó nyomás, szegénység terjedése, tartós munkanélküliek számának növekedése stb.)

4. A stratégia jövőképe

Fogalmazzák meg lehetőleg egy mondatban a hosszú távú jövőképet, amelyet a stratégia megvalósításával kívánnak elérni. A jövőképet szükséges a helyzetértékelésben azonosított problémák alapján átfogó, valamint azokat részletező specifikus célokra bontani. Ezen felül a fentiek alapján mindenképp kerüljön megfogalmazásra legalább arra vonatkozóan részcel, hogy közép távon milyennek szeretnék látni az akcióterületet, a partnerséget?

A stratégiánk által felvázolt jövőkép az alábbiakban foglalható össze:

„Orosháza a modern ipar, a szolgáltatások és a mezőgazdasági hagyományokat ötvöző, a lakosságának egészségügyi és rekreációs igényeit kiemelten kezelő, a fiatalok számára életkezdesre vonzó jövőbetekintő város, amely térségi szerepkört is felelősen betölt ”

5. A stratégia célhierarchiája

Ebben a fejezetben fogalmazzák meg azt, hogy MIT kívánnak MEGVÁLTOZTATNI, ELÉRNI a stratégia megvalósítása által és ábrázolják az alább megadott szerkezetben. Olyan célokat fogalmazzanak meg, amelyek megvalósulásához a HKFS-ek valóban hozzá tudnak járulni. A célok száma ne legyen túl sok, maradjon kezelhető (4-5 cél javasolt). A specifikus célok mellé válasszanak az adott cél megvalósulását mérő eredménymutató(ka)t. Figyeljenek arra, hogy itt ne kimeneti mutatókat (pl. támogatott kérelmek száma) határozzanak meg, mert ezeket a műveleteknél (amelyekre adott esetben helyi felhívást jelentetnek meg) kell számszerűsíteni. Mivel a stratégiának alapvetően szolgálnia kell a TOP céljainak megvalósulását, ezért a TOP-ban szereplő alábbi kimeneti mutatók alkalmazása kötelező:

- 1. Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosságszáma (fő)*
- 2. A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS (HKFS) keretében tervezett és végrehajtott programok száma (db)*

Az eredmény indikátorok célértékeinek arányban kell lenniük a stratégia forráskeretével és a korábban meghatározott fókuszaival. (Az indikátorokról, azok összefüggéséről a 2. számú mellékletben olvashat.)

A specifikus célokhoz rendeljék hozzá azokat a beavatkozási területeket/műveleteket, amelyek leginkább hozzájárulnak az adott specifikus cél megvalósulásához.

A szöveges részben indokolják röviden, hogy miért ezeket a célokat választották, vagyis azt, hogy hogyan kapcsolódnak a választott célok a helyzetfeltárás, SWOT és a szükségletfeltárás megállapításaihoz.

A stratégiánk fő célja a humán erőforrás (különösen fiatalok) fejlődési- fejlesztési lehetőségeinek a bővítése, a helyi fiatalok itthon tartása, más fiatalok idevonzása, az elvándorlás megállítása érdekében.

A felhívásban megfogalmazott programszintű indikátorokhoz a HKFS-ünk az alábbiak szerint járul hozzá:

Indikátor neve	Mértékegység	Célérték 2018. október 31.	Célérték projekt-zárás	Országos érték (TOP 274.o alapján)	Országos keretösszeg	Elnyert forrás arányában az országos indikátorokhoz elvárható indikátor kerekített értéke	Azonosító
Városfejlesztés: Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	m2	0	75	8500	45,644	75	CO39
Városfejlesztés: Városi területeken	m2	0	800	90000	45,644	800	CO38

létrehozott vagy helyreállított nyitott terek							
Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma	fő	27 000	27 000	1 500 000	45,644	26 290	PO16
A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HKFS keretében tervezett és végrehajtott programok száma	db	0	89	716	45,644	7	PO23

A stratégiánk által felvázolt célok:	Indikátor	Indikátor érték
Humán infrastruktúra fejlesztése	A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS (HKFS) keretében tervezett és végrehajtott programok száma (db)	
Képzési motiválás és orientálás	A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS (HKFS) keretében tervezett és végrehajtott programok száma (db)	
Helyi integráció erősítése	A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS (HKFS) keretében tervezett és végrehajtott programok száma (db)	
Innovatív tevékenységek támogatása	A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS (HKFS) keretében tervezett és végrehajtott programok száma (db)	
Mindegyik cél	Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma (fő)	28 356

Célok indoklása:

Humán infrastruktúra fejlesztése: a helyzetfeltárásban feltártak szerint a városban megfelelő kihasználtsággal működő mozi volt, illetve a sport területén komoly infrastrukturális hiányok vannak jelen – mindkét elmaradást enyhíteni szükséges. Mindamelletten rengeteg aktív civil szervezet működik Orosházán, akik a közösségi tereket kialakítják, működtetik, gyakran a kellő eszközállomány hiányos.

Képzési motiválás és orientálás: Az alacsony iskolázottság képzés, háttértámogatás, orientálás és motiválás révén csökkenthető. A fiatalok elvándorlása piacképes végzettség megszerzésének támogatásával, hiányszolgáltatások biztosításával csökkentése- kritikus tömeg rendelkezésre állásával pedig versenyképes fizetést nyújtó foglalkoztatók jelenhetnek meg a városban.

Helyi integráció erősítése: a kiépített infrastruktúra, a közösségi terek megtöltésére, példaképek keresésével és állításával a helyi integráció növelése, amely szintén a fiatalok helyben maradásához járul hozzá.

Innovatív tevékenységek támogatása: hosszú távú versenyelőnyök megszerzése érdekében a helyi hagyományokra / adottságokra épülő, perspektivikus iparágak további fejlesztésének támogatása, fiatalok számára vonzó és perspektivikus életpálya felrajzolása

6. Cselekvési terv

A TOP CLLD keretei között az ERFA és ESZA típusú források aránya kötött, 2:1 arányban kell ezen forrásokat felhasználni. Orosháza vonatkozásában **400** millió Ft forrás felhasználásával lehet tervezni, amely tartalmaz maximum 15% működési költséget is. Ezen szabályok figyelembevételével, a korábban megfogalmazott célok elérése érdekében az alábbi intézkedéseket tervezzük meghirdetni:

Intézkedés neve	ERFA/ESZA	tervezett forrás (m Ft)	elnyerhető támogatás (Ft)	tervezett nyertesek száma				tervezett forrás (m Ft)				cél				
				civil	köszvényre	vállalkozó	összes	köszvényre	vállalkozó	összes	1 Humán infrastruktúra fejlesztése	2 Képzés és motiválás	3 Helyi integráció erősítése	4 Innovációs tevékenység támogatása		
Működési költségek	ERFA	50	-	1			1			50			1			
1. Multifunkciós sport- és ifjúsági rekreációs központ kialakítása és fejlesztése	ERFA	140	140m		1		1		140			140	1			
2. Közösségi tér fejlesztés	ERFA	76,6666 67	10-35m Ft	3			3		76,6666 67			76,666667	1		1	
3. Innovációs alprogram																
Termásvíz innovatív és egészségmegőrző hasznosítása érdekében helyi és országos marketing-tevékenység, a településen elérhető szolgáltatások, látványok és rendezvények kihasználtságának és ismertségének növelése érdekében	ESZA	25	25		1		1					25				1
Egészszéles (funkcionális, baromtiból készült) élelmiszerekkel és bemutatásukkal kapcsolatos szemléletformáló programok, piackutatások, kutatási, kísérleti, szemléletformáló és pilot projektek indítása	ESZA	20	20	1			1					20				1
4. Rendezvények																
Közösségi terek kihasználtságát célzó rendezvények támogatása, elsősorban eszközvásárlás, bérleti díjak, fellépők előadói és tiszteltíjjai és költségei, utazási és utaztatási költségek támogatásával	ESZA	40	500e	70	10		80		10			40	1	1	1	
Gasztronómiai és sportlással kapcsolatos rendezvények támogatása során elsősorban eszközvásárlás, bérleti díjak, fellépők előadói és tiszteltíjjai és költségei, utazási és utaztatási költségek támogatásával	ESZA	31,3333 33	10-20m	2			2		31,3333 33			31,333333	1	1	1	
Orosháza komplex szociális fejlesztéshez kapcsolódó rendezvények támogatása, a civil önrendelkezés támogatása jegyében, elsősorban eszközvásárlás, bérleti díjak, fellépők előadói és tiszteltíjjai és költségei, utazási és utaztatási költségek támogatásával	ESZA	17	17m		1		1					17	1			1
Összesen		400	257,5	77	13	0	90	0	150	0	400	400	1	1	1	1

6.1 A beavatkozási területek/műveletek leírása

A beavatkozási terület/művelet megnevezése:

1. Multifunkciós sport- és ifjúsági rekreációs központ kialakítása és fejlesztése

Kulcsprojektek: Önkormányzati tulajdonú területen, az önkormányzat által végrehajtott közösségi célú fejlesztés

Indoklás, alátámasztás: Az orosházi járás (és a mezőkovácsházi járás) vonatkozásában a fiatalok számának csökkenése, az elvándorlásuk elleni egyik védekezési forma a minőségi és kulturált szórakozás lehetőségének a helyi megteremtése. Egyik érintett járásban sem található mozi, az önkormányzat tulajdonában álló gyopáros-fürdői területen a minőségi szórakozás és rekreáció komplex vertikuma megteremthető a számukra.

Specifikus cél: Humán infrastruktúra fejlesztése.

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása:

A sportlétesítményhez és multifunkcionális szabadidős létesítményhez nyújtott támogatás:

a. beruházási támogatásként sportlétesítmény és multifunkcionális szabadidős létesítmény építéséhez, bővítéséhez vagy korszerűsítéséhez nyújtható.

A támogatott sportlétesítmény, multifunkcionális szabadidős létesítmény építésével, bővítésével, korszerűsítésével, működtetésével, üzemeltetésével történő megbízás odaítélése során átlátható és megkülönböztetés-mentes módon, a vonatkozó jogszabályok figyelembevételével kell eljárni.

A támogatott sportlétesítmény nem állhat egyetlen hivatásos sportoló vagy hivatásos csapat kizárólagos használatában. A létesítményt az éves időbeli kapacitás legalább 20%-ában más hivatásos vagy amatőr sportolónak vagy csapatnak kell használnia.

A sportlétesítményhez és multifunkcionális szabadidős létesítményhez nyújtott támogatásként meglévő önkormányzati tulajdonú, turisztikai alaphasznosítású épület sportolói rekreációt szolgáló funkció-bővítése, zöldfelület-rendezés, szabadtéri sportlétesítmények korszerűsítése és fejlesztése, kiegészítő és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

A kulcsprojektünk szervesen illeszkedik más, korábban már megvalósított fejlesztésekhez. A projekt helyszíne az Orosháza- Gyopárosfürdő területén működő strand felújításához is kapcsolódik, és segít összehangolni a két terület működését, a fiatalok számára kiemelten vonzóvá tenni a gyopáros-fürdői területet. Hosszú távú tervek szerint ezen a helyszínen fog megépülni a város új sportcsarnoka, illetve a közelben fog működni a Kodolányi Főiskola műszak-informatikai kara. Ezen fejlesztések egymást kiegészítve, a szinergiák révén biztosítják a terület és a fejlesztés kihasználását.

Jelen intézkedésben nem támogatható az alábbi támogatási konstrukcióban támogatást nyert fejlesztések:

- TOP-1.2.1-15

- TOP-2.1.1-15

- TOP-2.1.2-15

- TOP-4.3.1-15
- TOP-5.2.1-15
- TOP-5.3.1-16
- TOP-6.1.4-15
- TOP-6.3.1-15
- TOP-6.3.2-15
- TOP-6.7.1-15
- TOP-6.9.1-15
- TOP-6.9.2-16

A művelet / helyi felhívás célcsoportja:

A projekt fő célcsoportja az orosházi fiatalok és sportolók. A lehetséges kedvezményezett a helyi önkormányzat, egy olyan egyesülettel együttműködve, amely a település legnagyobb tömegbázisú utánpótlásával rendelkezik (kivéve a TOP CLLD HACS):

- helyi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervek (GFO 32)
- egyesület (GFO 516, 517, 519, 521, 525, 526, 528, 529), amelyben a helyi önkormányzat tagsággal rendelkezik (a TOP CLLD HACS nem pályázhat)

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

A TOP Monitoring Bizottság által elfogadott értékelési szempontok közül az alábbiak alkalmazását tervezzük:

- Hozzájárulás a külső természeti hatásokkal szembeni ellenálló képesség erősítéséhez

Ezen túl, az alábbi szempontokat érvényesítjük a kiválasztás során:

- lokális beruházási multiplikátor hatás (olyan pályázatok előnyben részesítése, amely a megvalósításban Orosházán székhellyel/telephellyel rendelkező szervezeteket bevon)
- kohézió erősítése: más helyi szervezetekkel együttműködő pályázat előnyben részesítése

Egy pályázó által igényelhető támogatás: **140 000 000 Ft** (a projekt elszámolható összköltségének 100 %-a)

Tervezett elszámolási mód: tételes, költségalapú

Tervezett forrás: Intézkedésre allokált forrás: **140 000 000 Ft**. Tervezett önerő: 0 Ft. ERFA keret terhére

Forrás ütemezése: II ütemben a fejlesztési környezet további fejlesztése indokolt, TOP CLLD forrásokból.

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

A művelet megvalósításának becsült kezdete (a helyi felhívás megjelenése): 2018.09.01.

A művelet becsült vége (a támogatott projektek zárása), hónapos pontossággal: 2020.09.01.

A beavatkozási terület/művelet megnevezése:

2. Közösségi tér fejlesztés

Kulcsprojektek: Nem releváns

Indoklás, alátámasztás:

Orosházán a közösségi terek nem teljes mértékben felelnek meg az elvárásoknak. Vannak hiányzó közösségi terek, vannak olyanok, melyeknek a színvonala nem megfelelő, és vannak olyanok is, melyek kihasználtsága nem éri el a kívánatos szintet.

Jelen intézkedésben új közösségi terek létrehozását, és meglévő, megfelelő kihasználtságú közösségi terek felújítását támogatjuk.

Specifikus cél: Humán infrastruktúra fejlesztése

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása:

Közösségi terek létesítésével, felújításával kapcsolatos építési beruházások, eszközbeszerzések

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

A pályázat illeszkedik más, Orosházán megvalósult fejlesztési pályázatokhoz.

A művelet / helyi felhívás célcsoportja:

Az intézkedés fő célcsoportja a teljes helyi lakosság. Az intézkedés kedvezményezettjei köre, amennyiben Orosháza belterületén székhellyel/telephellyel rendelkezik a pályázati felhívás megjelenésekor:

- egyesület (GFO 516, 517, 519, 521, 525, 526, 528, 529) (a TOP CLLD HACS nem pályázhat);
- egyházi jogi személy (GFO 55);
- alapítvány (GFO 563, 565, 569);
- közalapítvány (GFO 561);

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

A TOP Monitoring Bizottság által elfogadott értékelési szempontok közül az alábbiak alkalmazását tervezzük:

- Hozzájárulás a külső természeti hatásokkal szembeni ellenálló képesség erősítéséhez

Ezen túl, az alábbi szempontokat érvényesítjük a kiválasztás során:

- lokális beruházási multiplikátor hatás (olyan pályázatok előnyben részesítése, amely a megvalósításban Orosházán székhellyel/telephellyel rendelkező szervezeteket bevon)
- kohézió erősítése: más helyi szervezetekkel együttműködő pályázat előnyben részesítése
- fiatalok oktatása érdekében potenciálisan gyakorlati helyként működő, vagy helyi ipari-kulturális értékek ápolása
- új kapacitások létrehozása

Egy pályázó által igényelhető támogatás: **10 000 000 - 35 000 000 Ft** (a projekt elszámolható összköltségének 100 %-a)

Tervezett elszámolási mód: tételes, költségalapú

Tervezett forrás: Intézkedésre alokált forrás: **76 666 667 Ft**. Tervezett önerő: 0 Ft. ERFA keret terhére

Forrás ütemezése: II ütemben a fejlesztési környezet további fejlesztése indokolt, TOP CLLD forrásokból.

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

A művelet megvalósításának becsült kezdete (a helyi felhívás megjelenése): 2018.12.15.

A művelet becsült vége (a támogatott projektek zárása), hónapos pontossággal: 2020.12.15.

A beavatkozási terület/művelet megnevezése:

3. Innovációs alprogram

Kulcsprojekt: nem releváns

Indoklás, alátámasztás: Orosháza az üvegiparáról, baromfifeldolgozásáról és a termálvíz turisztikai hasznosításáról országszerte híres. Ezen területek további fejlesztése a hosszú távú előnyök fenntartása érdekében szükséges. Az egészség és az egészséges életmód előtérbe kerülésével a funkcionális élelmiszerek kutatása, a termálvíz egészségügyi és helyi hasznosítása jelentős fogyasztói igényeket tud kielégíteni.

Specifikus cél: Innovatív tevékenységek fejlesztése

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása:

A támogatható tevékenységek:

„A” komponensen belül a támogatható tevékenységek:

- termálvíz innovatív és helyi egészségmegőrző hasznosítása érdekében helyi marketing-tevékenység, a településen elérhető szolgáltatások, látnivalók és rendezvények kihasználtságának és ismertségének növelése érdekében.
- kulturális, és egészségmegőrző közösségi programok szervezése, lebonyolítása, a szabadidő-eltöltés minőségének javítása, közösségi önképzési folyamatok helyszínnel és programokkal történő támogatása (közösségi tér esetében az adott tér (intézmény) közösségi bevonásra építő irányítása, köztér esetén annak programokkal, közösségi aktivitással való megtöltését és egyben állagmegóvását is elősegítő lakossági együttműködések);
-

„B” komponensen belül a támogatható tevékenységek:

- egészséges (funkcionális, baromfiból készült) élelmiszerekkel és bemutatásukkal kapcsolatos szemléletformáló programok, piackutatások, kutatási, kísérleti, szemléletformáló és pilot projektek indítása.
- helyi, közösségi alapú gazdaságfejlesztési megoldások népszerűsítése (baromfiból készíthető helyi termékek készítésének bemutatása elterjesztése termelői közösségek, helyi termékek kereskedelmének népszerűsítése);
-

Kiegészítő jelleg, lehatárolás: Az intézkedés a helyi lakosságra építve példamutató és innovatív szolgáltatás-csoporttal kíván hozzájárulni a helyi értékek hosszú távú meglétéhez, fejlődéséhez.

A művelet / helyi felhívás célcsoportja: Az intézkedés célcsoportja a helyi lakosság.

„A” komponensen belül az intézkedés kedvezményezett köre, amennyiben Orosháza belterületén székhellyel/telephellyel rendelkezik a pályázati felhívás megjelenésekor:

Önkormányzati tulajdonú, településüzemeltetési feladatokat ellátó Nonprofit Kft

„B” komponensen belül az intézkedés kedvezményezett köre, amennyiben Orosháza belterületén székhellyel/telephellyel rendelkezik a pályázati felhívás megjelenésekor:

- egyesületek és alapítványok (GFO 516, 517, 519, 521, 525; 526, 528, 529) (a TOP CLLD HACS nem pályázhat);

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

A TOP Monitoring Bizottság által elfogadott értékelési szempontok közül az alábbiak alkalmazását tervezzük:

- Hozzájárulás a gazdasági növekedéshez
- Hozzájárulás a munkahelyteremtéshez
- Hozzájárulás a külső természeti hatásokkal szembeni ellenálló képesség erősítéséhez

Ezen túl, az alábbi szempontokat érvényesítjük a kiválasztás során:

- lokális beruházási multiplikátor hatás (olyan pályázatok előnyben részesítése, amely a megvalósításban Orosházán székhellyel/telephellyel rendelkező szervezeteket bevon)
- kohézió erősítése: más helyi szervezetekkel együttműködő pályázat előnyben részesítése

Egy pályázó által igényelhető maximális támogatás:

- „A” komponens: 25 000 000 Ft
- „B” komponens: 20 000 000 Ft

A projekt elszámolható összköltségének 100 %-a

Tervezett elszámolási mód: tételes, költségalapú

Tervezett forrás: Intézkedésre allokált forrás:

- „A” komponens: 25 000 000 Ft
- „B” komponens: 20 000 000 Ft

Összesen: 45 000 000 Ft. Tervezett önerő: 0 Ft., ESZA keret terhére

Forrás ütemezése: II ütemben a program továbbvitele indokolt, további TOP CLLD forrásokból.

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

A művelet megvalósításának becsült kezdete (a helyi felhívás megjelenése): 2019.03.31.

A művelet becsült vége (a támogatott projektek zárása), hónapos pontossággal: 2020.12.31.

A beavatkozási terület/művelet megnevezése:

Kulcsprojekt: nem releváns

Indoklás, alátámasztás: A helyi közösségi terek kihasználásához, a társadalmi integráció, az eltérő társadalmi csoportok bemutatkozási lehetőségeinek a biztosítása érdekében szükséges és indokolt a helyi civil szervezetek rendezvényeinek a támogatása. A város térségi szerepének az erősítése, a fiatalok személyiségüknek legmegfelelőbb fejlesztése érdekében nagyszabású tehetségkutató és sportágválasztó napot szervezünk, melyhez kapcsolódva a kilátogató szülők egészséges életmódra orientálást végezzük el. A rendezvényen bemutatkozik és kipróbálható minden sportág, minden helyi szabadidős és hobbiegyesület, klub tájékoztatást ad tevékenységéről.

Specifikus cél: Helyi integráció erősítése

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása:

„A” komponensen belül a támogatható tevékenységek:

közösségi terek kihasználtságát célzó rendezvények támogatása, elsősorban eszközvásárlás, bérleti díjak, fellépők előadói és tiszteletdíjai és költségei, utazási és utaztatási költségek támogatásával. Az egészséges életmód a testi-lelki harmónia megteremtését ismertető programok szervezése, táplálkozás, mozgás, életmód szokások kialakítása, olyan helyi szereplők, valamint előadók meghívása akik ezen a területen tapasztalatokkal és eredményekkel rendelkeznek, jó példákat tudnak bemutatni az alábbi területekre való figyelemfelhívással: egészséges táplálkozás, személyi higiénia, nem dohányzás, kevesebb alkoholfogyasztás, drogmentesség, kiegyensúlyozott szexualitás, konfliktuskezelés, környezetvédelem, szűrővizsgálatokon való részvétel.

„B” komponensen belül a támogatható tevékenységek:

Gasztrómiai és sportolással kapcsolatos rendezvények támogatása során elsősorban eszközvásárlás, bérleti díjak, fellépők előadói és tiszteletdíjai és költségei, utazási és utaztatási költségek támogatásával. Helyi szereplők bevonásával helyi ételek bemutatása, készítése, és sport programok szervezése.

„C” komponensen belül támogatható tevékenységek:

- Orosháza komplex szociális fejlesztéshez kapcsolódó rendezvények támogatása, a civil önrendelkezés támogatása jegyében, elsősorban eszközvásárlás, bérleti díjak, fellépők előadói és tiszteletdíjai és költségei, utazási és utaztatási költségek támogatásával.

A tervezett programok a város lakosainak igényeit elégítik ki hiszen jelenleg nincs vagy nagyon kevés az ilyen szolgáltatás, ezen szolgáltatások jelentősen hozzájárulnak a helyi közösségek fejlesztéséhez.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Meglévő közösségi terek működtetésével kapcsolatos rendezvények szervezése támogatható

A művelet / helyi felhívás célcsoportja: Az intézkedés célcsoportja a helyi lakosság.

Az intézkedés kedvezményezett köre, amennyiben Orosháza belterületén székhellyel/telephellyel rendelkezik a pályázati felhívás megjelenésekor:

„A” komponensen belül:

- helyi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervek (GFO 32)
- egyesület (GFO 516, 517, 519, 521, 525, 526, 528, 529), „B” komponens esetén csak olyan szervezet, amelyben a helyi önkormányzat tagsággal rendelkezik (a TOP CLLD HACS nem pályázhat)

„B” komponensen belül:

- nonprofit Kft és turisztikai desztinációs menedzsment (TDM) szervezet konzorciuma, a TDM szervezet a programok megszervezésében és bonyolításában fog rész venni, (jelenleg a városban megszervezésre kerülő rendezvények fő szervezője, ebből adódóan óriási tapasztalatai és kapcsolatrendszere van). GFO kód: 529

„C” komponensen belül:

- **Orosháza Város Önkormányzat Egységes Szociális Központ**

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

A TOP Monitoring Bizottság által elfogadott értékelési szempontok közül az alábbiak alkalmazását tervezzük:

- Hozzájárulás a gazdasági növekedéshez
- Hozzájárulás a munkahelyteremtéshez
- Hozzájárulás a külső természeti hatásokkal szembeni ellenálló képesség erősítéséhez

Ezen túl, az alábbi szempontokat érvényesítjük a kiválasztás során:

- lokális beruházási multiplikátor hatás (olyan pályázatok előnyben részesítése, amely a megvalósításban Orosházán székhellyel/telephellyel rendelkező szervezeteket bevon)
- kohézió erősítése: más helyi szervezetekkel együttműködő pályázat előnyben részesítése

Egy pályázó által igényelhető támogatás:

„A” komponens: 500 000 Ft

„B” komponens: 31 333 333 Ft

„C” komponens: 17 000 000 Ft

(a projekt elszámolható összköltségének 100 %-a)

Tervezett elszámolási mód:

„A” komponens: egyösszegű átalány (500 000 Ft)

„B” komponens: tételes, költségalapú

„C” komponens: tételes, költségalapú

Tervezett forrás: Intézkedésre allokált forrás:

„A” komponens: 40 000 000 Ft

„B” komponens: 31 333 333 Ft

„C” komponens: 17 000 000 Ft

Teljes forrás: 104 000 000 Ft. Tervezett önerő: 0 Ft., ESZA keret terhére

Forrás ütemezése: II ütemben a program továbbvitele indokolt, további TOP CLLD forrásokból.

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

A művelet megvalósításának becsült kezdete (a helyi felhívás megjelenése): 2019.03.31

A művelet becsült vége (a támogatott projektek zárása), hónapos pontossággal: 2020.12.31.

A tervezett műveletek összefoglaló táblázata.

A helyzetfeltárás, a szükségletek, a célok és a tervezett műveletek

Megnevezés	Indoklás, alátámasztás	Specifikus cél	Támogatható tevékenységek	Kiegészítő jelleg, lehatárolás	Célcsoport	Forrás	Támogató alap (ERFA/ESZA)	Tervezett időintervallum
Multifunkciós sport- és ifjúsági rekreációs központ kialakítása és fejlesztése (K)	Az orosházi járás (és a mezőkovácsházi járás) vonatkozásában a fiatalok számának csökkenése, az elvándorlásuk elleni egyik védekezési forma a minőségű és kulturált szórakozási lehetőségek helyi megteremtése. Egyik érintett járásban sem található mozi, az önkormányzat tulajdonában álló gyopárosfürdő területén, a kialakítandó mozihoz és meglévő sportinfrastruktúrához kapcsolódóan a sportolók és fiatalok rekreációját szolgáló fejlesztéssel ezek kihasználtsága fokozható.	Humán infrastruktúra fejlesztése.	Kultúra illetve kulturális örökségek megőrzése érdekében intézmény vagy szolgáltatás fejlesztése (például mozi). Multifunkciós közösségi terek kialakítása, fejlesztése. Sportlétesítményekhez kapcsolódó szolgáltatásfejlesztés.	A kulcsprojektünk szervesen illeszkedik más, korábban már megvalósított fejlesztésekhez. A projekt helyszíne az Orosházai Gyopárosfürdő területén működő strand közelében található, a közeljövőben megépülő új városi sportcsarnok, mozi illetve a Kodolányi Főiskola műszak-informatikai kara.	orosházi fiatalok	140 000	ERFA	2022.12.31
Közösségi tér fejlesztés	Orosházán a közösségi terek nem teljes mértékben felelnek meg az elvárásoknak. Vannak hiányzó közösségi terek, vannak olyanok, melyeknek a színvonala nem megfelelő, és vannak olyanok is, melyek kihasználtsága nem éri el a kívánatos szintet. Jelen intézkedésben új közösségi terek létrehozását, és meglévő, megfelelő kihasználtságu közösségi terek felújítását támogatjuk.	Humán infrastruktúra fejlesztése	Közösségi terek létesítésével, felújításával kapcsolatos építési beruházások, eszközbeszerzések	A pályázat illeszkedik más, Orosházán megvalósult fejlesztési pályázatokhoz.	A teljes helyi lakosság	76,666 667	ERFA	2022.12.31
Innovációs program	Orosháza az üvegiparárról, baromfiélelőgozósárról és a termálvíz turisztikai hasznosításáról országsszerte híres. Ezen területek további fejlesztése a hosszú távú előnyök fenntartása érdekében szükséges. Az egészség és az egészséges életmód előtérbe kerülésével a funkcionális élelmiszerek kutatása, a termálvíz egészségügyi és helyi hasznosítása jelentős fogyasztói igényeket tud kielégíteni.	Innovatív tevékenységek fejlesztése	Termálvíz innovatív és egészségmegőrző hasznosítása érdekében helyi és országos marketing-tevékenység, a településen elérhető szolgáltatások, látványok és rendezvények kihasználtságának és ismertségének növelése érdekében. Egészséges (funkcionális, baromfiból készült) élelmiszerekkel és bemutatásokkal kapcsolatos szemléletformáló programok, piackutatások, kutatási, kísérleti, szemléletformáló és pilot projektek indítása	Az intézkedés a helyi lakosságra építve példamutató és innovatív szolgáltatás-csoporttal kíván hozzájárulni a helyi értékek hosszú távú meglétéhez, fejlődéséhez, kihasználtságához.	Helyi lakosság	45 000	ESZA	2022.12.31
Rendezvény program	A helyi civil szervezetek rendezvényeinek a támogatása. A városi térségi szerepének az erősítése, a fiatalok személyiségüknek legmegfelelőbb fejlesztése érdekében nagyszabású tehetségtudató és sportágválasztó napot szervezünk, melyhez kapcsolódva a kiátogatott szülők és felnőttek egészségügyi szűrését és életmódra orientálást végezzük el. A rendezvényen bemutatkozik és kipróbálható minden sportág, minden helyi szabadidős és hobbi egyesület, klub tájékoztatást ad tevékenységéről.	Helyi integrációs erősítés	Közösségi terek kihasználtságát célzó rendezvények támogatása, elsősorban eszközvásárlás, bérleti díjak, fellépők előadói és tiszteletdíjai és költségei, utazási és utaztatási költségek támogatásával. Gastronómiai és sportolással kapcsolatos rendezvények támogatása során elsősorban eszközvásárlás, bérleti díjak, fellépők előadói és tiszteletdíjai és költségei, utazási és utaztatási költségek támogatásával. Orosháza komplex szociális fejlesztéshez kapcsolódó rendezvények támogatása, a civil önrrendelkezés támogatása jegyében, elsősorban eszközvásárlás, bérleti díjak, fellépők előadói és tiszteletdíjai és költségei, utazási és utaztatási költségek támogatásával.	A felhívások a meglévő és kialakítandó közösségi terek kihasználtságának a javításához kapcsolódnak, a helyi lakosság bevonása révén.	Helyi lakosság	88, 333333	ESZA	2019.12.31

6.2 Együttműködések

Ebben a fejezetben a HACS által tervezett térségek közötti (hazai és nemzetközi) együttműködéseket vázolják az alábbi szerkezetben:

- 1. **Specifikus cél:** Nevezze meg azt a specifikus célt, vagy célokat, amelyek leginkább kifejezik azt, amit az együttműködések megvalósításával el kívánnak érni.*
- 2. **Indoklás, alátámasztás:** Néhány mondatban támasszák alá, hogy miért kívánnak együttműködési projekteket megvalósítani. Az indoklásban utaljanak a helyzetfeltárás, a SWOT és a szükségletek megállapításaira és arra, hogyan/mivel járul hozzá az együttműködés az előző pontban megnevezett specifikus cél(ok) és az átfogó cél megvalósulásához.*
- 3. **Az együttműködés tervezett tématerületei:** Ebben a pontban az együttműködési projektek tématerületeit, fókuszait határozzák meg (pl.: működő kapcsolatok kiépítése különböző kulturális háttérű térségek között).*
- 4. **Tervezett forrás:** Ebben a pontban az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás nagyságát határozzák meg.*

A Helyi Közösség a városi, térségi és nemzetközi együttműködést erősíteni, és generálni kívánja. Fontos, hogy ezen tevékenységét működési költségkerete, illetve egyéb Uniós programokon való részvétellel kívánja elérni. A 800 millió Ft fejlesztési forrás felhasználása során, minden intézkedésnél előnyben részesítjük az együttműködésben megvalósuló fejlesztéseket, illetve a helyi alvállalkozók számára bevételt generáló elképzeléseket.

A munkaszervezet térségek közötti és nemzetközi együttműködéseket támogató projekteket kíván előkészíteni és benyújtani (pl EFOP, KEHOP, Urbact, EU Europe for Citizens Program, Visegrad Fund stb.), mind a négy meghatározott cél valóra váltása érdekében (Humán infrastruktúra fejlesztése, Képzési motiválás és orientálás, Helyi integráció erősítése, Innovatív tevékenységek támogatása).

Az együttműködés tématerületei elsősorban sport, kultúra, közösségépítés. A munkaszervezet által generált projektek tervezett értéke minimum 100 000 000 Ft.

6.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

Ez a fejezet tömör áttekintést ad a HACS, mint partnerség működéséről. Tartalmazza a helyi akciócsoport a HKFS megvalósítása érdekében kialakított szervezet felépítését, és az egyes szervezeti egységek feladatait.

A fejezetet az alábbi szerkezetben javasolt kifejtetni:

- 1. A HACS összetétele (jelenlegi HACS elnökség, tagság – legalább 10 alapító tag, munkacsoportok taglistája név/szervezet, a HACS-ban betöltött pozíció és a szakterület megnevezésével).*

Az Orosháza Fejlődéséért Helyi Közösség 2016 májusában alakult meg, 15 alapító taggal, (7 tag a közszféra, 5 tag a civil szféra, 3 tag az üzleti szféra képviselője), akik a következők:

- Orosháza Város Önkormányzata
- Orosháza Városi Önkormányzat Napköziotthonos Óvodája
- Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda

- Orosházi Média Kft.
- Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt
- Orosháza Város Önkormányzat Nagy Gyula Területi Múzeum
- Orosháza Város Önkormányzat Román Nemzetiségi Önkormányzat
- Fehér&Fehér Útépítő Kft.
- Inform- Soft Kft
- Oros-Avis Kft
- Orosházi Férfi Kézilabda Egyesület
- Jövő Építők TDM Közhasznú Egyesülete
- Orosházi Kyokushin Karate Szabadidő Kör Egyesület
- Orosházi Polgári Együttműködés Egyesület
- Jézus Szíve Plébánia

A Helyi Közösség működési formájának az egyesületet választotta a konzorciumi formájú működéssel szemben, az alábbi indokok miatt:

- egyesületek működésének egyértelműbb, kiforrottabb jogi szabályozási környezete
- konzorcium esetén a konzorciumi tagok egyetemleges felelősséggel felelnek, az egyesületi tagok felelőssége ezzel szemben korlátozott

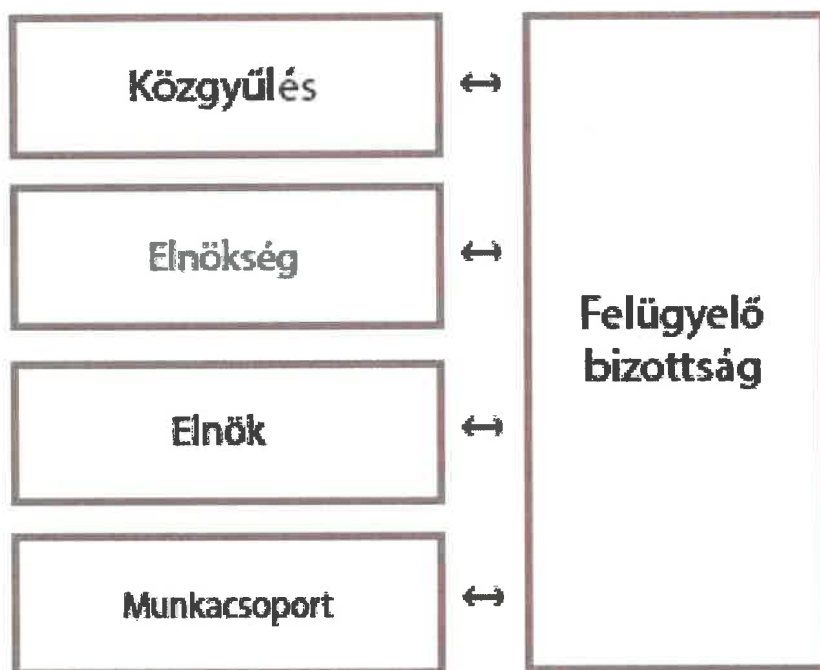
A szűk pályázati határidők miatt új egyesület szervezésére már nem állt kellő idő rendelkezésére (a bírósági bejegyzés jelen gyakorlat szerint minimum fél év), ezért az Orosházi Polgári Együttműködés Egyesület lett felkérve a Helyi Közösség képviselőjére. Az egyesület jelenlegi magánszemélyi tagsága vállalta, hogy a helyi közösség tagjait következő közgyűlésén belépteti az egyesületbe, tisztújítást hajt végre, és módosítja alapszabályát.

A Helyi Közösség vezetése és elnöksége így jelenleg még nem kiforrott, az alapszabály módosítást követően három tagú elnökséget tervezünk, melyen belül mindegyik szféra delegál egy tagot (a szférák aránya 1/3 – 1/3 - 1/3 lesz). A közgyűlés összehívására az alapszabály módosítását követően kerül sor, az új alapszabály előkészítés alatt áll.

2-3. A HACS szervezeti felépítésének bemutatása (szervezeti ábra segíti a megértést), Az egyes szervezeti egységek, funkciók szerepének és felelősségi körének bemutatása.

Az egyesület legfőbb szerve a közgyűlés lesz, amely a tagok összessége. A közgyűlés kizárólagos joga lesz a szokásos döntési körök (éves beszámoló elfogadása, költségvetés elfogadása stb.) a fejlesztési stratégia elfogadása. Operatív működését az elnökség fogja alkotni, mely 3 tagú lesz. A szervezet működését a három tagú felügyelő bizottság fogja felügyelni. Az egyesület nyitott működés híve lesz, az egyesületbe két tag ajánlása alapján lehet belépni, a belépési kérelmet az elnökség fogadja el.

A Helyi Közösség operatív működéséért a munkaszervezet lesz a felelős, amelyet egy munkaszervezet vezető fog vezetni. A szervezeti felépítés:

4. A HACCS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása.

A Helyi Közösség felépítése a 2007-2013 között a LEADER egyesületeknél bevezetett modellt tükrözi, azaz legfőbb szerve a közgyűlés, operatív ügyekben az elnökség dönt, munkájukat a munkaszervezet segíti.

A kiírandó pályázatoknál az értékelési feladatok ellátására Helyi Bíráló Bizottság felállítását tervezzük, amely az alábbi összetételben működne (egyik szféra részaránya sem emelkedhetne 40% fölé):

- elnök
- alelnök
- közgyűlés által választott három rendes tag (ebből legalább két hátrányos helyzetű célcsoporttal foglalkozó non-profit szervezet) és négy póttag

A Helyi Bíráló Bizottság részletes működési szabályzata az Irányító Hatóság előírásai mentén kerül meghatározásra.

A Helyi Közösség legfőbb döntéshozó szerve a közgyűlés lesz, kizárólagos hatáskörébe az alapszabály szerint meghatározottak tartoznak majd (legfontosabbak: költségvetés elfogadása, beszámoló elfogadása, HKFS elfogadása)

Minden egyéb kérdésben, az egyesület operatív működésében az egyesület elnöksége dönt. Az elnökség alapszabályban meghatározott legfontosabb feladatai az egyesület napi ügyeinek vitele, az ügyvezetés hatáskörébe tartozó ügyekben a döntések meghozatala; a beszámolók előkészítése és azoknak a közgyűlés elé terjesztése; az éves költségvetés elkészítése és annak a közgyűlés elé terjesztése; az egyesületi vagyon kezelése, a tagság nyilvántartása.

Az elnökség 3 tagú lesz, összetétele egy civil, egy vállalkozó, egy közszéfer.

Az egyesület munkaszervezete (az egyesület munkatársai) az éves költségvetés alapján látja majd feladatait, döntéshozatali szervként nem működik. A munkaszervezet az egyesület operatív feladatait látja majd el:

- Fejlesztési stratégia előkészítése, felülvizsgálata, menedzselése, pályázati felhívások előkészítése, HBB előkészítési munkák elvégzése, back-office feladatok ellátása
- fejlesztési elképzelések pályázattá formálásának segítése

- egyesület működésének adminisztrálása, kifizetési kérelmek és szakmai beszámolók összeállítása, nyomon követése
- elnökséggel, tagsággal, társadalommal való kapcsolattartás, támogatási lehetőségekről tájékoztatás nyújtása, helyi szereplők projekt generáló és megvalósító kapacitásának növelése
- egyesület pénzügyi helyzetének nyomonkövetése, vállalkozói bevételek generálása
- Társadalmi animáció keretén belül honlap működtetése, facebook oldal működtetése, kapcsolattartás a tagsággal, az egyesület irodáját/munkatársait felkereső, megkereső ügyfelek számára tanácsadás biztosítása, igény szerint kistérségi üléseken és önkormányzati képviselő testületi üléseken részvétel,
- városon, térségen belül együttműködések generálása, kapcsolattartás külföldi partnerekkel

5. A HKFS megvalósítását szolgáló humán erőforrás (képzettség, tapasztalat, készségek) bemutatása az elvégzendő feladatok tükrében.

Az Egyesület munkaszervezete egy fővel fog működni. A munkaszervezet-vezetőjével kapcsolatos elvárások:

- felsőfokú végzettségű (előny a közgazdász végzettség)
- nyelvtudás (előny angol és/vagy német nyelv)
- legalább 5 év pályázatokkal kapcsolatos szakmai referencia
- megfelelő helyismeret
- B kategóriás jogosítvány
- számítógép és irodai szoftverek készségszintű használata
- büntetlen előélet

Fő feladatok:

- a munkaszervezet tevékenységének irányítása;
- a HKFS tervezési folyamatának menedzselése;
- a munkaszervezet napi működtetése;
- részvétel a döntés-előkészítésben, támogatva az értékelő bizottság munkáját;
- a kérelmeket döntésre való felterjesztése;
- beszámolás az elnökségnek, elnöknek a működésről

6. A működés fizikai feltételeinek bemutatása.

Az egyesület munkaszervezetének a működését egy központi iroda felállításával kell, hogy kezdje. Az iroda helyszínének kiválasztásakor törekedünk arra, hogy NE a Polgármesteri Hivatal épületében működjön, ezzel is kifejezve, hogy az önkormányzattól elkülönülő, önálló entitásként, a helyi közösség javára látja el feladatait.

Az iroda kiválasztásakor egy központi irodahelyiségre, egy mosdóra és egy konyhára lesz szükség, így egy legalább 25 m²-es ingatlanra lesz szükség, ahol a parkolás is könnyen megoldható. Lehetséges helyszín Orosháza belvárosa vagy a város turisztikai központja, Gyopárosfürdő.

A munkaszervezeti iroda fizikai kialakításakor az esetleges felújítási/átalakítási munkák mellett az informatikai alapeszközök megvásárlása (3 db laptop, 3 db mobiltelefon, 1 fax, 1 nagy teljesítményű szkennert/fénymásoló/nyomtató), az arculati előírásoknak megfelelő tájékoztató táblák, bútorzat megvásárlása lesz az első feladatok között.

7. A működésre tervezett költségvetés alátámasztása.

	Adminisztrációs, igazgatási tevékenység	Helyi közösségi fejlesztési stratégia készítése	Végösszeg
Általános (rezi) költség	1 380 000		1 380 000
Általános (rezi) költség	1 380 000		1 380 000
Beruházáshoz kapcsolódó költségek	2 340 000		2 340 000
Eszközbeszerzés költségei	2 190 000		2 190 000
Immateriális javak beszerzése	150 000		150 000
Projektelőkészítés költségei		8 890 000	8 890 000
Előzetes tanulmányok, engedélyezési dokumentumok költségei		8 890 000	8 890 000
Szakmai megvalósításban közreműködő munkatársak költségei	12.995.048		12.995.048
Szakmai megvalósításban közreműködő munkatársak költségei	12.505.048		12.505.048
Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó útiköltség, kiküldetési költség	490 000		490 000
Szakmai tevékenységekhez kapcsolódó szolgáltatások költségei	24.394.952		24.394.952
Kötelezően előírt nyilvánosság biztosításának költsége	50 000		50 000
Marketing, kommunikációs szolgáltatások költségei	170 000		170 000
Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó bérleti díj	1 700 000		1 700 000
Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó szolgáltatások költségei	22.474.952		22.474.952
Végösszeg	41 110 000	8 890 000	50 000 000

A pályázat által megengedett 15%-os költségkerethez képest alacsonyabb működési költséghányaddal számoltunk!

6.4 Kommunikációs terv

Ebben a fejezetben kell kifejtetni a HACS külső kommunikációjára és a nyilvánosság tájékoztatására vonatkozó elképzeléseit. A kommunikációs terv összeállítása során szükséges figyelembe venni a „KTK 2020” útmutatót a kedvezményezettek tájékoztatási kötelezettségeiről, valamint a dokumentumban javasolt kitérni többek között az alábbiakra:

1. a célcsoport meghatározása;
2. a kommunikációs eszközök, tevékenységek típusainak bemutatása, beleértve a pályázók és a szélesebb nyilvánosság tájékoztatásának módját;
3. a HACS dokumentumaihoz és a HACS-ról szóló információkhoz való hozzáférés lehetőségeinek bemutatása;

4. a kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök és a humán kapacitás bemutatása;
5. a HKFS-sel kapcsolatos kommunikációs tevékenységek ütemterve;
6. a kommunikációs tevékenység pénzügyi terve.

A CLLD megvalósítása során kiemelten fontos lesz a helyi közösség tájékoztatása a stratégia nyújtotta lehetőségekről, a megvalósítás tapasztalatairól. A fő célcsoportja a kommunikációnak a potenciális pályázók lesznek.

Az egyesület honlapot és facebook oldalt fog kialakítani és működtetni (minimum havi 1 frissítés), igény szerint tájékoztatja az önkormányzat képviselő testületét (amely a helyi TV-ben élőben közvetítésre kerül), a kábel TV és a helyi újságban fogja megjelentetni aktualitásait. Tervei szerint rendszeres időközönként hírlevelet is kiküld.

A stratégia és a pályázati lehetőségek megjelennek az egyesület és az önkormányzat honlapján, a helyi médiában. Az egyesületi honlapon az egyesület működésével kapcsolatos dokumentumok is megjelenésre kerülnek (kiemelten az alapszabályra és a csatlakozás lehetőségéről).

A CLLD kommunikációjáért stratégiai szinten az elnök, operatív szinten a munkaszervezet vezető lesz a felelős.

A kommunikáció folyamatos lesz, ugyanakkor a munkaszervezet vezető kiemelt feladat lesz a CLLD nyújtotta pályázati kiírások minél széles körű helyi megjelentetése, fórumok tartása. A kommunikáció az egyesület munkaszervezetének a költségvetésén belül jelenik meg, az előző fejezet szolgáltatások sorának a része.

6.5 Monitoring és értékelési terv

Ebben a fejezetben a HKFS elvárt eredményeinek mérésére és a visszacsatolásra vonatkozó mechanizmusokat, a HACS szinten tervezett tevékenységeket fejtsék ki az alábbi kérdések mentén:

1. Az indikátorok definiálása a célok meghatározásánál és a művelet leírásoknál megtörtént. Ebben a fejezetben az adatok forrását, a begyűjtés módját és gyakoriságát adják meg mutatóként.

Az indikátorok definiálása a célok meghatározásánál és a művelet leírásoknál megtörtént, azok ellenőrzését az alábbi táblázat foglalja magában.

Indikátorok	Adatok forrása	begyűjtés módja	gyakoriság
Városfejlesztés: Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	EPTK	EPTK-ból nyert adat, pályázó adatszolgáltatása alapján	évente
Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	EPTK	EPTK-ból nyert adat, pályázó adatszolgáltatása alapján	évente
Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma	KSH	KSH honlapról leszárt adat	évente
A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HKFS	Saját nyilvántartás	HBB támogatói döntések alapján	HBB döntések alapján aktualizálás

keretében tervezett és végrehajtott programok száma			
---	--	--	--

Az indikátorok definiálása a célok meghatározásánál és a művelet leírásoknál megtörtént

2. Hogyan és milyen gyakorisággal tervezik a szubjektív visszacsatolások és az objektív monitoring adatok feldolgozását és a feldolgozásból származó információ visszacsatolását a HKFS megvalósításába?

A HKFS elfogadását követően a tájékoztató fórumok szervezése meg fog kezdődni, az első előzetes szubjektív visszacsatolás a HKFS-sel kapcsolatosan már meg fog jelenni, a hangsúlyok és érdeklődésből lehet már következtetni a helyi közösség aktivitására. A fórumokon nem képviseltetett csoportok bevonására extra energiát kell fordítania a munkaszervezetnek!

A beérkezett pályázatok szakaszos elbírálása alapján, a beérkező objektív eredmények alapján további kiegészítő intézkedések foganatosíthatók, a tervezettnél rosszabb forrásfelhasználás/pályázói aktivitás alapján a HKFS felülvizsgálatát kell kezdeményezni!

Mindenféleképpen 2018-ban a HKFS felülvizsgálatát meg kell tenni!

3. Milyen gyakorisággal és milyen módszerrel tervezi a HACS értékelni a saját teljesítményét?

A Helyi Akciócsoport a saját teljesítményét is vizsgálja és ellenőrizni fogja. A közgyűlés fogja előzetesen elfogadni az egyesület éves költségvetését, illetve az előző év beszámolóját.

A közgyűlés mellett az elnökség és a Felügyelő Bizottság fogja az év közti törvényi és szakmai elvárásoknak megfelelő működést ellenőrizni. Az éves beszámolót könyvvizsgálói jelentéssel kell alátámasztani.

A HKFS nem a terveknek megfelelő megvalósítása esetén rendkívüli közgyűlést kell összehívni, ahol be kell számolni a munkaszervezet vezetőnek a megtett intézkedéseiről.

4. Hogyan történik a felülvizsgálatok és értékelések eredményének kommunikálása és terjesztése?

A felülvizsgálatok és értékelések eredményeiről az egyesület honlapján, illetve a helyi médiában jelenítünk meg hírt. Amennyiben a felülvizsgálati eredmények a HKFS módosításának a szükségességét állapítja meg, haladéktalanul értesíteni kell az Irányító Hatóságot, és a tervezés során alkalmazott tájékoztatási és közösség-szervező módszerekkel el kell végezni a stratégia megújítását.

6.6. Horizontális célok

6.6.1 Esélyegyenlőség

Ebben a fejezetben kérjük, fogalmazzák meg a Helyi Akciócsoport esélyegyenlőség biztosítását szolgáló stratégiai megközelítését és azt, hogyan érvényesítik ezt a HKFS tervezése, megvalósítása és monitoringja során!

A stratégia készítése során az Orosháza Város Esélyegyenlőségi Tervét is figyelembe vettük, amely definiálja a hátrányos helyzetű csoportokat (a CLLD programunk során ezen személyeket tekintjük hátrányos helyzetűeknek):

- nő

- *negyven évnél idősebb*
- *roma identitású*
- *fogyatékkal élő*
- *két vagy több tíz éven aluli gyermeket nevelő vagy*
- *a tíz éven aluli gyermeket (gyermekeket) nevelő egyedülálló*
- *tartósan beteg*
- *idős hozzátartozót ápoló*
- *pályakezdő foglalkoztatott*

Az esélyegyenlőségi tervben megfogalmazott célok: (vastagon szedve azokat, melyeket a CLLD az intézkedéseken keresztül is közvetlenül támogatni tud)

1. **Az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség érdekében a munkaügyi folyamatok szabályozása.**
2. **Munkakörülmények javítása, különös tekintettel a kiemelt célcsoportok helyzetének javítására.**
3. **A képzési programokhoz való hozzáférés elősegítése**
4. **A 40 év feletti munkavállalók munkahelyük megtartása érdekében történő tovább-, illetve átképzése.**
5. **A fogyatékkal élő munkavállalók munkahelyi feltételeinek javítása.**
6. **A nagycsaládos, a gyermeküket egyedül nevelő és a tartósan beteg gyermeket nevelő munkavállalók számára elsődleges jogok biztosítása a szociális juttatásban részesülő munkavállalók körében.**
7. **A GYED/GYES vagy hosszantartó betegség miatt tartósan távol lévők tájékoztatása.**
8. **Az egészség megtartása és fejlesztése érdekében általános és célirányos szűrővizsgálatok szervezése**

Az esélyegyenlőség érvényesítésére a Helyi Közösség megalakulásakor is törekedtünk, az alapító tagok között találunk kisebbségi önkormányzatot is. A tervezés során egyértelmű és kifejezett célunk volt, hogy olyan intézkedéseket is megfogalmazzunk, amelyre a hátrányos helyzetű célcsoporttal foglalkozó szervezetek nagy számba tudnak pályázni. A munkaszervezet feladata lesz a pályázati kiírások megjelenésekor ezen szervezetek számára külön tájékoztató fórumot szervezni.

A HKFS megvalósítása, monitoringozása során figyelmet fordítunk arra, hogy ellenőrizzük, hogy ezen szervezetek valóban részt tudtak-e venni a pályázatokon, tudtak-e nyerni. Ha nem, a HKFS felülvizsgálatát kell kezdeményezni.

6.6.2 Fenntarthatóság

Ebben a fejezetben kérjük, fogalmazzák meg a Helyi Akciócsoport környezeti fenntarthatóság biztosítását szolgáló stratégiai megközelítését és azt, hogyan érvényesítik ezt a HKFS tervezése, megvalósítása és monitoringja során!

A stratégia jövőképe szerint jövőbe tekintünk – és mint tudjuk, nincs jövő hosszú távon környezeti fenntarthatóság nélkül!

A fenntarthatóság alapelve elsősorban az intézkedések logikájában ragadható meg, hiszen minden intézkedést a fiatalok megtartásának és a lakosság egészségügyi helyzetének a javításának rendeltünk alá – hogy a lakosságszám megtartásával, növelésével egy fenntartható városban élhessünk!

A környezeti fenntarthatósághoz az önkormányzati alpinfrastruktúra javításával nem tudunk hozzájárulni, kizárólag kisebb léptékben tudjuk azt megtenni. Egyik ilyen elem, hogy minden intézkedésben előnyben részesítjük a helyi beszállítók alkalmazását, amellyel a kisebb környezetterhelés irányába mozdítjuk a pályázókat.

A munkaszervezet a működése során a papírhasználat minimalizálásra törekszik (e-tartalmak előállítása), illetve újrahasznosított papírt fog alkalmazni. A munkakörülmények javítása során egyik intézkedésben van lehetőség a gépjárművek helyett kerékpárral történő munkába járás támogatására, amely szintén a városban keletkező károsanyag kibocsátás csökkentését eredményezni.

A város élelmiszeripari és informatika specifikálásának a támogatása szintén a környezetkímélő, fenntartható város irányába mutat.

6.7. A HKFS innovatív elemeinek bemutatása

Mutassák be a stratégia innovatív elemeit. Írják le, hogyan segíti, ösztönzi a stratégia az újszerű, a megszokott gondolkodási sémákon túlmutató megoldások megvalósulását. Fontos annak bemutatása is, hogy az adott innovációt, a helyi viszonyokhoz mérten miért tartják újszerű megoldásnak. Bizonyos elemek ugyanis az egyik településen már régóta alkalmazott megközelítésnek, míg máshol újításnak számíthatnak.

Az innováció, az újdonság igénye végigkísérte a stratégia megalkotását. Eleve, a városi környezetben újdonságként hat ez a szemlélet, amely egy CLLD szervezet és egy CLLD stratégiát jellemez. Sok idő fog még eltelni, mire elterjed és elfogadottá válik ez a megközelítés, különös tekintettel az önkormányzat kevésbé domináns szerepének az elfogadására.

A stratégia egyik innovációja, hogy szinte a teljes forrását a fiatalok megtartására helyezi. A fórumok során alkalmazott technika szintén egyedi, a források megosztására, és a súlypontok meghatározásának módszere (14 tervezett intézkedés között 5 pontot lehetett szétosztani) ritkán kerül elő – sokan szkeptikusak is voltak, hogy valóban számít a véleményük. Sokak számára újdonság volt az is, hogy a súlyozás és a fórumozás végén „előkerült” 26,6 m Ft – ennyivel kevesebb forrást osztottunk fel előzetesen az ESZA intézkedések között, és ezt tudtuk az igényeknek megfelelően elosztani.

A HKFS a városi értékekre építő innovációt aktívan is támogatja, két komponens segíti a helyi élelmiszeripari hagyományokra, illetve a termálvíz hasznosításra épülő tevékenységek fejlesztését.

Ebben a fejezetben a HKFS TOP CLLD keretében rendelkezésre álló fejlesztési és a HACs működés és animációs forrásfelhasználásának ütemezését mutatassák be az alábbi táblázatok kitöltésével. A HACs működési és animációs költségei nem haladhatják meg az IH által az egyes HKFS-ek megvalósítására megítélt forrás 15%-át. A pénzügyi terv összeállításánál meg kell felelni a TOP-7.1.1-16 felhívásban rögzített feltételeknek. A sorok száma bővíthető. A táblázatban a teljes közpénzt (EU és nemzeti társfinanszírozás összege) szerepeltessék.

A HKFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

Ssz.	A műveletek megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
1	Multifunkciós sport- és ifjúsági rekreációs központ kialakítása és fejlesztése			70	56	14	140	40
2	Közösségi tér fejlesztés				38,333 334	38,333 333	76,666 667	21,9
3	Innovációs alprogram				22,5	22,5	45	12,9
4	Rendezvények			70	44,166 667	44,166 666	88,333 333	25,2
	Összesen			70	161,000 001	118,999 999	350	100

Ssz.	A műveletek megnevezése	Egyéb forrás						
		2016	2017	2018	2019			
6	Tagdíj pályázati forrással nem lefedett			0,018	0,018	0,018	0,054	
	Összesen			0,018	0,018	0,018	0,054	

Fejlesztési források összesen		70,018	161,018 001	119,017 999	350,054
--------------------------------------	--	---------------	--------------------	--------------------	----------------

A HACs működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Összesen
Működési költségek			22,296 468	15,317 842	8,999 690	2,874	0,512	50
Animációs költségek								
Összesen	0	0	22,296 468	15,317 842	8,999 690	2,874	0,512	50

Néhány mondatban indokolja a működési és animációs költségek felhasználásának ütemezését.

A HKFS teljes költségvetése

Amennyiben a HACS a felhívás alapján az általa felhasználható forrásnál nagyobb mértékű, vagy hosszabb távú együttműködést tervez megvalósítani, az alábbi táblázatban a jelen időszakban, valamint a későbbi ütemekben tervezett műveleteket szükséges feltüntetni, jelölve, hogyan alkotnak az egyes ütemek önmagukban is komplex programcsomagokat.

A HKFS jelen tervezési stádiumában a hosszabb távú együttműködések, plusz források bevonási lehetősége konkrétan nem meghatározható, a HKFS megvalósítási tapasztalata alapján lesz definiálva.